

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

1. Београдски округ

окружно место варош Београд

срезови: врачарски, грочански, колубарски, космајски и писавски

I Врачарски — среско место Београд

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општински сачињавају	Број пореских глава
1	Бело-поточка	1	Бели Поток	196
		2	Зупе	128
		3	Пиносава	206
2	Вел. Мокро-лушка	1	Вел. Мокри луг	291
		2	Калуђерица	118
		3	Лештане	120
3	Велико-селска	1	Велико Село	320
		2	Вишњица	241
		3	Сланци	216
4	Жарковачка	1	Жарково	267
		2	Железник	304
		3	Кнежевац	94
5	Кумодрашка	1	Бањица	59
		2	Јајинци	66
		3	Кумодраж	219
		4	Раковица	49
6	Мало Мокро-лушка	1	Винча	202
		2	Мали Мокри луг	213
		3	Миријево	244
7	Ресничка	1	Рушањ	205
		2	Ресник	227
8	Рипањска	1	Рипањ	718

II Грочански — среско место Гроцка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општински сачињавају	Број пореских глава
1	Бегаличка	1	Бегалица	412
		2	Дражањ	233
2	Врчинска	1	Врчин	580
3	Грочанска	1	Брестовик	160
		2	Заклопача	276
		3	Гроцка	597

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општински сачињавају	Број пореских глава
4	Мало-пожаревачка	1	Мала Иванча	265
		2	Мали Пожаревац	246
		3	Сенаја	110
		4	Шеншин	174
5	Пударачка	1	Камендол	243
		2	Пударце	261
6	Ритопечка	1	Болеч	218
		2	Ритопек	297
7	Умчарска	1	Умчаре	516

III Колубарски — среско место Лазаревац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општински сачињавају	Број пореских глава
1	Барошевачка	1	Араповац	132
		2	Барошевац	142
		3	Бистрица	76
		4	Зеоке	126
		5	М. Црљенци	97
		6	Миросалци	174
2	Венчанска	1	Венчане	296
		2	Пркосава	51
		3	Стрмово	42
		4	Тулеш	149
3	Врелачка	1	В. Црљени	192
		2	Вреоци	300
		3	Јунковац	140
		4	Медошевац	161
		5	Сакуља	67
		6	Цветовац	81
4	Дудовичка	1	Барзиловица	140
		2	Дудовица	88
		3	Смрдљиковац	170
		4	Чибутковица	168
3	Жупањац	1	Бурово	30
		2	Дрен	99
		3	Жупањац	92

*) Најновију административну поделу земље, нема ни једно надлештво у Србији, а она је од врло велике користи и за њих и за многе појединце те је зато износимо. У колико се у будуће буде што мењало, ми ћемо измене редовно доносити.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општинску сачињавају	Број пореских глава
5	Лазаревачка	4	Лазаревац	160
		5	Луквица	89
		6	Стубица	78
6	Петчанска	1	Петко	160
		2	Ђелије	107
		3	Шопић	229
		4	Шушњар	40
7	Трбушничка	1	Даросава	281
		2	Крушевица	128
		3	Прогореоци	112
		4	Рудовци	119
		5	Трбушница	164

IV Космајски — среско место Сопот

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општинску сачињавају	Број пореских глава
1	Бељанска	1	Бељена	132
		2	Лисовић	196
		3	Манић	88
		4	Слатина	56
		5	Рожанци	107
2	В. Иваничка	1	В. Иванча	472
		2	Пружатовац	167
3	В. Младеновачка	1	В. Младеновац	125
		1	Амерић	163
		2	Влашка	424
4	Влашањска	3	Рајковац	122
		3	Рајковац	122
5	Кораћичка	1	Кораћица	525
6	Међулужка	1	С. Младеновац	284
		2	М. Врбица	66
		3	Међулужје	180
7	Неменикуђска	1	Ђуринац	135
		2	Неменикуђе	433
8	Сибничка	1	Дучина	140
		2	Дрлуца	157
		3	Сибница	268
9	Сопотска	1	Бабе	103
		2	В. Сопот	44
		3	Ропчево	374
10	Стојничка	1	Губеревац	220
		2	Стојник	285
11	Раљска	1	Парцане	258
		2	Поповић	378
12	Рогачка	1	Раниловић	309
		2	Рогача	262

V Посавски — среско место Умка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општинску сачињавају	Број пореских глава
1	Баричка	1	Барич	191
		2	Јасеник	112
		3	Мала Моштаница	126
		4	Мислођин	146
2	Барајевска	1	Барајево	378

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општинску сачињавају	Број пореских глава
3	Бањевачка	1	Бијевац	220
		2	Бождаревац	186
		3	Гунцати	124
		4	Мељак	105
		5	Шиљаковац	125
4	Вранићска	1	Вранић	472
		1	Бањевац	95
5	Конатичка	2	Врбовна	112
		3	Дражевац	252
		4	Пољане	ново проглашено село 253
6	Лесковачка	5	Конатице	120
		1	Арнајево	218
		2	Борак	145
		3	Лесковац	98
		4	Соколово	285
7	Остружничка	5	Степојевац	256
		1	Остружница	54
		2	Пећан	62
		3	Руцка	155
8	Сремачка	4	Умка	317
		1	Вел. Моштаница	280
2	Сремчица			

РАСПИСИ

Под овом рубриком уредништво ће одштампати све досадање расписе од најстаријих времена, који су још у важности, и који су потребни полицијским и општинским канцеларијама и њиховим чиновницима. Нећемо се придржавати реда али ћемо на крају сваке године изнети садржај по коме се сваки распис може лако наћи. На тај начин, „Полицијски Гласник“ у току 2—3 године садржаће све дотадање важеће расписе а у будуће редовно ће нове износити.

1. РАСПИС О СПОРОВИМА

Општине и државе са приватним лицима

Начелству окр. Н.

Министарство финансија позвано је законом, да заступа државу пред судовима земаљским у свима приватним правним одношајима. Осим тога оно, по праву надзора на основу закона од 7. марта 1858 год. ВМ 254 (Збор. XI стр. 53.) и закона од 4 априла 1861 год. (Зб. XIV стр. 59.) и закона од 24. марта 1866 год. (Збор. XIX стр. 1.) потпомаже и брани право свију општина у парницама, које се воде о шумама и чистим земљама — испустима. —

Ово заступање министарство врши преко нарочитог свог органа: Правобранитеља правитељственог.

По досадањој пракси, тужбе, које поједини противу државе или општине какве о изложеним правним предметима код суда подижу, судови су достављали правитељственом правобранитељу на одговор и тражење преко министра финансија и остављали врло кратке рокове за одговоре; па докле је Министар финансија прибављао нужне извештаје о стању опарничног предмета и доказе за брањење, од оних органа, који непосредно тим предметима управљају или надзор воде, долге или су протицали рокови правобранитељу за одговор опредељени или се је парница продужавањем рокова и рочишта развлачила на штету ма које парничне стране.

Да би се ово одклонило на предлог правитељственог правобранитеља ја сам умолио госп. министра правде, те је расписом својим од 17 децембра 1869 год. М 5243; између осталог препоручио судовима, да све тужбе о изложеним предметима суду поднесене шиљу местним полициј. властима, те да их ове

преко министра финансије достављају правобранитељу правитељственом на одговор или потребно изјасњење.

Ово је наређено у тој намери, да би полицијске власти при спроводу ових тужби у исто време од своје стране могле дати тачне извештаје о парниченом предмету, и послати или означити и доказе за одбрану, ако каквих има, како би правитељствени правобранитељ према томе могао јаче бранити права државна или општинска према тужби и тражењу тужитеља.

А, да би ово наређе о достављању тужби одговорило намењеној цели, налазим за потребно да од моје стране ставим у дужност свима полицијским окружним властима ово:

1, У свима парницама, које би подигли било поједини становници, било општине противу правитељства о каквом простору опште народне шуме и под њом стојеће земље, кад ми дотична власт полицијске по наредби судској буде шиљала тужбу о таквој парници ради предаје правитељственом правобранитељу на одговор, нека у исто време од своје стране пошаље и тачан извештај о границама и простору опарничене шуме и земље, а где је нужно и план; да назначи, колико је стара шума у томе простору; да ли тај простор припада каквој велико опште-народној планини као њен део и огранак, или се засебно сматра као опште-народна шума и земља; је ли ко год тај простор држао и уживао у појединости или цео, и ако је, од кад до кад и како; стоје ли и у колико наводи тужитељеви у тужби, којима он своје право доказује и чиме се од стране правитељства у одбрани противно доказивати може т. ј. да ли сведоцима и којима по имену, или каквом јавном или приватном исправом, коју у исто време има извештају своје приложити или означити, где се налази, ако је сама полиц. власт прибавити не може.

Овако исто треба поступати.

2, У свима парницама које би поједини повели противу општина или општине противу појединих о земљама и шумама, које за општинске сматрају.

А осим тога, ако би заступници општине тужитељу право признали, или не би хтели одредити пуномоћнике за брањење општинског права, а међу тим би власт полицијска имала уверења, да је опарничена земља или шума општинска, она ће објаснити општини у целом њеном збору, да треба право општинско бранити па ако и преко тога цео збор призна тужитељу право ма из којих основа, власт ће полицијска при спроводу тужбе и осталог и то написмено закључење збора о признању тужитељевог права послати ми са изјављеним својим мишљењем о томе. —

А ако се општина, било у почетку било у течају парнице, са тужитељем поравна, полицијска ће власт при спроводу тога поравњења такође изложити своје мишљење: је ли то поравњење према стању ствари корисно за општину?

3, У парницама појединих противу правитељства о државном имању, или каквоме праву, подигнутим, кад власт полицијска по наредби судској буде ми подносила тужбу ради предаје правобранитељу правитељственом на одговор, нека по смислу тачке под 1. овог расписа тачно изложи стање опарниченог предмета и све доказе, којима се право и интерес државни бранити може.

Исто тако кад би се од стране правитељства требала да подигне парница противу приватнога, због имања или каквог права, полицијска ће власт, која непосредно тим имањем или правом државним рукује, кад ми буде предлог чинила за вођење парнице изложити и поуздано означити стање опарниченог предмета и послати и све доказе писмене, ако их има, и сведоке именовати.

4, При спроводу наредба судских за правобранитеља правитељственог о стедишту над масама умрлих грађана, који немају законом опредељених познатих наслеђеника, полицијска ће власт сазнати и назначити: има ли наслеђеника по тестаменту усменом или писменом, је ли имање од веће вредности и остало, што би било од значаја и утицаја за брањење права.

А№ 4.921.

23. јула 1.870 год.
у Београду

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 2.073

24 марта 1866 год.

у Београду

Свима началничествима, управитељству в. Београда

Неке полицијске власти, достављајући министру унутрашњих дела, како се догађа, да притежатељи кућа траже од њих, да се стане на пут исељавању кирајџија из њиних кућа, докле им кирију не плате, — тражиле су упуство, како им се према смислу § 686 грађанског законика, где је казано, да унешене ствари од кирајџије у кућу, јемствују господару за неплаћену кирију, ваља управљати, т. ј. да ли ће полицијске власти само заказати кирајџији, да ствари не сме носити, докле се са господаром не намири, или ће иначе и како у овоме поступати.

Поводом овога министар унутрашњих дела нашао је за потребно објаснити, да полицијске власти према смислу § 686 грађ. законика, кад притежатељи кућа траже од њих помоћ против кирајџија за кирију, могу толико у тој ствари наређивати, што ће од ствари, унешених у закупљено добро, толико забранити, колико по процени може бити довољно за осигурање неплаћене кирије, према наређењу § 404 грађанског судског поступка; али и то од оних ствари, које се по § има 380 и 471 поступка могу за извршење пресуде узети; и у том наравно само случају, ако кирајџија не да нужно јемство, које је §-ом 390 грађ. поступка прописано.

Саопштавајући ово началничеству, министар унутрашњих дела препоручује му, да оно у смислу овога објашњења поступа у случајима, кад му се господар куће обрати против свога кирајџије за неплаћену кирију, имајући у исто време и подручне му власти упутити, да се и оне по томе у истим приликама управљају.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 5053

19 маја 1887 год.

у Београду

Началнику среза рамског

Расматрајући акта по жалбама против пресуда у иступним делима министар је увидео: да је употреба заклетве код сведока у тим делима напуштена скоро код свију власти чак и онда, кад сведоци и на самом суочењу супротно исказују.

Врло је вероватно да су власти могле занемарити примену клетве из претпоставке да су иступна дела маловажна па као таква да не морају проћи кроз све форме по којима се пречишћавају основи и докази за осуду.

Истина да су казне по иступним делима у сравњењу са онима за злочина и преступна дела далеко мање опет правда захтева да се нико не осуди ни на какву, ма како малу казну ако је доиста није заслужио.

Са друге стране, казне које прате иступна дела, одузимајући или слободу, или имовину и имајући дејство чак и на политичка права осуђених, нису тако маловажна, да би се један извесан и јасан пропис, који о заклетви говори, смео пренебрегнути.

Таква практика осим повреде закона кад је у тој тачки у потпуној важности, има за последицу још и то: да и добри сведоци приступају дужности сведочењу са мало размишљања и озбиљности, а да се и не помињу они који су напред решени да ствар ма из каквог интереса друкчије преставе но што је она у истини уверени да их зато никаква одговорност не чека пошто ова као што је познато наступа тек по положеној клетви.

Из ових разлога, а услед питања једног начелства министар унутрашњих дела обраћа пажњу свима полицијским властима нашо: да одредбе § 35 полицијске уредбе о заклетви при иступним делима нису укинуте, и по томе да се оно саобразно одредбама § 113 крив. поступка која говоре у форми заклетве, имају захтевати од сведока и вештака и у иступним делима.

Упут овај, основан на првом одељку § 18-а наведене уредбе нека начелство одмах саопшти и полицијским и општинским властима, ради њиховог управљања.

КРВНИ ТРАГОВИ

(СВРШЕТАК)

(7)

То је леп пример, који врло јасно доказује, колико је потребно да будемо пажљиви с таквим тугаљивим стварима. Ево још једног примера, који је искусио сам судски хемичар Шауенштајн, и који је обично наводио у својим предавањима:

На обали неке реке, која протиче кроз једну варош, нађен је једно јутро прилично одржан капут од лодена. Нашли су га пролазници и предали стражару. Пошто су се на том капуту налазиле велике крвне мрље, то је предат суду, ма да се није још ништа знало, да је прошле ноћи у близини места, где је капут нађен, било ма какве туче, чиме би се објасниле те крвне мрље. За сваки случај доведен је судски хемичар, да се не би рекло, да није ништа рађено. Али неколико сахата за тим, пошто је нађен капут, дође професор Шауенштајн у биро истражника и у кратко изјави: „Сопственик тога капута није више међу живима“.

Објашњење за то чудновато констатовање било је у томе, што је Шауенштајн у једној мрљи полуосушене крви, која се протезала од оковратника на капуцу на десном њему, нашао неколико кошчица од стремена. Стручњак је то после аргументирао овако: Стремени су изишао с крвљу, која је нађена на капуцу; та крв могла је истећи само услед какве повреде на глави, која је морала бити тако дубока, да је откинула или разбила стремен. А кад је неко претрпео повреду главе, услед које је толика крв истекла и морао пући стремен, онда је он морао само кратко време живети и данас је извесно мртав“. Дакле констатовано је, да је ту извршено убиство, а даљом истрагом докучило се, да је тај капут био некога марвенога трговца, који је одиста убијен оне ноћи иза које је нађен капут; његов леш нађен је тек идућег пролећа под снегом. Да се дакле с нађеним капутом није било пажљиво, вероватно је да би се комадићи стремена били истресли и изгубили. Тада би се извесно држало, да се капут окрвавио у некој незнатној тучи, не би се имало никаквог повода, да се даље трага, а кад у пролеће кад се нашао леш, пре би се све друго мислило но да тај капут припада том лешу.

Сад ћемо у кратко да проговоримо коју како се чувају предмети, на којима се нађу крвне мрље. Као главно основно начело важи на првом месту: Не сме се начинити збрка и мора се добро паковати.

То се пак најбоље постизава тиме, кад се објекти обележе како с поља тако и изнутра описом, бројевима и словима, за тим кад се не штеди с предметима за паковање, с хартијом, кутијама, сандуцима и т. д.; све ово мора се набавити па било ма откуда. Сваки предмет учврсти се тако, да се не може покретати, али се у таким приликама мора гледати, да се крвне мрље не оштете. Дакле н. пр. крваво одело ће се најпре спаковати у сандук, али тако да крвне мрље дођу озго, за тим се сандук пробуши и кроз њега провуку пантлице, те тако и одело учврсти. Крвне мрље на хартији, ако крв није наслагана у дебелим слојевима и тако сасушена, најбоље је да се увију у другу хартију, да их истражник метне у свој нотес или чак најбоље у акта. Приликом прегледања старих парничних акта налазе се такве хартије с крвним мрљама потпуно неповређене, ма да су акта деценијама можда била изложена свакојаким штрапацама. Налазе ли се трагови на комађу дрвећа, на струготинама, на малим комадићима штофа, у кратко на ситнијим, лакшим предметима, онда се морају набавити сходне кутије, па чије се дно метну *corpora delicti*, а за тим кроз кутију утврде концима. Најтеже је обично с већим и тежим комађем, на коме има крви.

Кад се помисли на важност крвних трагова и у исто време просуди, како се ови лако могу одстранити, кад дођу с чим у додир, те се трљају, бришу и т. д., онда је јасно за сваког истражника с каквом пажњом и опрезношћу се морају чувати такве тугаљиве ствари.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Код суда општине Н. у месецу јуну 1900 године било је овакво спорно питање на расправи:

Пуномоћник општине Н. тужио је П. Мијаиловића из Н. за ресто 107 динара дуга са 10% год. интереса и интереса на

интерес од 1 јануара 1890 године што по непотврђеној облигацији од 1 новембра 1881 године, у суми од 144 динара дугује општини Н., — па је тражио, да га суд осуди, да овај дуг општинекој каси плати. Као доказ поднео је својеручно написану и потписану облигацију а позива се и на ту околност као доказ за обавезу дуга, што је дужник у отплату овога дуга дао 200 динара, наводећи да је дуг са урачунатим интересом до краја 1889 године износио 307 динара. Услед чега је а по тражењу, у почетку године 1890-те, дао у отплату 200 динара. Према чему остао је дужан још 107 динара и на ту суму интерес од дана отплате до наплате.

На суђењу тужени је порицао постојање облигације наводећи, да никад и ништа није дуговао тужилачкој општини, нити је што давао у отплату овога дуга, и тражио је да се тужилачка страна одбије од тражења као недоказаног.

Суд општински у разлозима својим нашавши да поднета исправа носи на себи вид и карактер приватне исправе, и да је иста према томе потпуно доказ према туженоме. — § 189 грађ. судског поступка, а нарочито што је њену исправност подносио доказао и тиме, што је дужник дуг отплатом за своју признао, донео овакову своју пресуду.

Да тужени Мијаиловић плати општини Н. ресто 107 динара главног дуга са 10% год. интереса од 1 јануара 1900 године, да плати таксу, и пуномоћнику општинском на име дангубе 10 динара.

Од суда општине Н. 20 децембра 1900 год. № 5764 у Н.

Председник
Кметови

Писар

НЗ. Пресуда је постала извршна, јер се оптужени из незнања није жалио.

Питање општ. писарима.

Да ли је ова пресуда правилна и на закону основана? Ако није зашто? Има ли општина права на наплату интереса на интерес и ако има на основу кога законског прописа?

* * *

Један општински писар ставља за расправу овакво питање.

Пропис § 242 судског поступка гласи: „Неће се моћи доказивати сведоцима никаква тражбина, које сума вредности прелази 200 динара, без обзира на основ, из кога тражбина произлази и на предмет који се тражи исто тако неће се моћи доказивати сведоцима против или изван садржине писмене исправе и онда кад би сума или вредност тражбине била мања од 200 динара.“

По основи § 6 тач. б. грађ. суд. поступка, општински судови суде спорове о пољ. службености које су изложене у § 335 грађ. законика.

Он нас пита:

1. Има ли места испиту сведока и важе ли њихове сведошце по ономе спору о пољ. службености, где судија првост. суда поништи прву пресуду општ. суда, само што вредност спора није одређена, и новим се извијајем вредност утврди на преко 200 динара. И ако има по чему?

Ако томе има места, онда зашто општ. судови за овакве спорове пре извијења не врше увек у напред процену, или ће их и у будуће сматрати као спорове без процењиве вредности?

Ми на ово питање одговарамо овако: по својој надлежности општински судови на основу § 6 грађ. судског поступка тач. б. надлежни су: „да суде о службеностима понекима које су изложене у § 335 грађ. законика.“

§ 335 грађ. законика гласи:

Понеке службености обичне и главне бивају следеће:

1. На туђој земљи држати стазу, путању за стоку или за кола;
2. са туђега бунара или извора воду носити, ту стоку појити или воду одводити;
3. стоку на туђој земљи држати или пасти;
4. дрва туђа сећи, сухо грање кушити, огранке кресати, жир кушити и лист брати;
5. на туђој земљи дивљач ловити, птице ватати и рибу ловити;
6. камен водити, песак копати, креч палити.

Овај пропис законски компликован је. У њему је 1, 2 и 5 тачка од непроцењиве вредности и она се ни у ком случају не може проценити тако а да се не штете интереси и једне и друге стране, док међутим 3, 4 и 6 тачка она има у свако време своју оцењиву вредност по употреби онога који хоће својим правом о овој службености да се користи. У случају спора да-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

кле овде имамо два вида, један од процењиве а други од непроцењиве природе. Када извештан сопственик, од имања има на пример обавезу, да не коме дозволи право службености по тач. 1, 2 и 5 § 325 грађ. законика, онда се овај спор доказује сведоцима ако других доказа оспореној тужилачкој страни, на расположењу не стоји. Када не би то у ствари стојало онда би и ови спорови као непроцењиви дошли у надлежност прв. држав. судова по § 27 грађ. судског поступка, а не би ушли у круг надлежности општ. судова — § 6 тач. б. грађ. судског поступка. Законодавац је у компликацији овог законског прописа § 335 грађ. зак. дао општ. суду истина за надлежност у суђење и већу вредност, али је то ради олакшице и лакше процедуре за право грађана, јер овакве службености и радња по њима не трпи одлагање, док процедура код држав. судова била би и морала би бити много растегљива, а ови радови по овој службености не трпе одлагање, без знатних штета наших грађана који се баве производно привредним радovima.

Дакле наше је мишљење да се спорови по тач. 1, 2 и 5 § 335 грађ. закона суде без процене и са сведоцима — по старини и праву од дужег времена. —

Да то не стоји онда би и јасна одредба § 341 грађ. закона постала илузорна, која гласи:

„Закон ограничава право сопствености чије само у оном случају, кад други своје добро или сасвим или од части употребити не би могао, на пр. кад ко на њиву своју не може друкчије доћи, ако преко туђе не пређе, онда овај по закону мора цутању преко своје њиве овоме допустити.“

Најзад у овоме случају када би се десило и то да неко некоме службеност спречава то је и самовлашће и онда оно подпада под одредбу § 375 крив. закона, а и у том случају се ово право и кривична одговорност доказује сведоцима.

Ово је наше мишљење.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање: Пресудом општинског суда осуђено је на плаћање казне или дуга лице, које нема сопственог имања, већ живи на имању свога оца у задрузи као син или на имању које му је жена у мираз донела. Пресуда је постала извршна, и има се приступити извршењу за наплату дуга. Може ли се ова пресуда извршити из имања очевог или онога, које му је жена у мираз донела.

На ово питање да одговоримо:

§ 517 грађ. законика гласи: *„Деца мушка у задрузи живећа после навршене 15 године добијају раван део са осталим пунолетним и ожењеним задругарима у свему приповну и приплоду од онога времена; разумевају се наравно она, која су у кући била и припомагала.“*

Шта прописује овај законски захтев. Он одређује правност мушке деце преко 15 година у задрузи, с пунолетним ожењеним задругарима. Деца мушка преко петнаест година имају права за приповну и приплод, на раван део са осталим и пунолетним члановима задруге. Дакле када ово стоји онда, у случају кривичне какве одговорности, трошкови по пресуди наплаћују се из задруге из приповне и приплода од имања који долази на његов део. Што се тиче наплате осталих дугова, грађанске природе о томе не може бити ни речи, јер малолетници били да су инокосни, било да су у задрузи немају права на самосталну управу имовине. Ако су у задрузи стоје под заштитом и старањем старешине задруге, а ако су инокосни под заштитом и старањем законом одређених старатеља.

§ § 766 и 771 грађ. закона, јасно обележавају право мужевљево на принос онога имања, које му је приступају у брак жена донела. По овим законским прописима, муж управља имањем, а о добитку са истога не даје никаква рачуна. Само у случају да што од главнице принете му упропасти или утроши својим добром јемствује.

Када овако стање ствари стоји онда је законодавац овим прописима хтео, да даде мужу средства и могућности, да од приноса види извесну корист, и да се приходом од истога, поред онога прихода, који он има користи за покриће трошкова, које носи брак и заједнички живот. Према овоме дугови мужевљеви могу се наплатити из онога приноса од капитала, који је жена мужу у мираз донела, јер да законодавац није тако стање ствари схватао, не би прописао § 764 и 767 грађ. законика, који про-

писи изрично и јасно опредељују право мужевљево и расправљају односе приликом презадужења мужевљева признавајући тада жени само право на принос главнице, а никако добити од исте.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање: Дешава се често пута од стране грађана који имају своје односе са влашћу, да изјављују жалбе противу пресуда општинских судова за дела иступне природе.

Суд општински извидивши дело иступне природе, пресудом својом изриче казну. Незадовољна страна изјављује жалбу на ову пресуду, и исту предаје полицијској надзорној власти. Надзорна средња власт примивши жалбу, следствено, шаље је општ. суду, јер уз исту морају следовати и акта ове целокупне радње, како би иста могла расмотрити и донети своју одлуку да ли је пресуда са извиђајем правилна, у ком би се случају пресуда одобрила, или је извиђање и пресуђење неправилно, у коме се случају радња уништава и суд упућује на дослеђење или донос нове пресуде саобразне закону.

Он нас за овакве случајеве пита: шта треба у оваком случају да чини онај суд, који је овако послату жалбу од стране надзорне власти примио, да ли да исту без икакве судске процедуре врати са актима полицијске власти или на истој шта треба писати?

Противу пресуда општинских судова на основу § 15 и 16 полиц. уредбе, за дела иступне природе, изјављује се жалба од дана саопштења, у року од три дана, надзорној средској власти. Ове се жалбе на основу друге алинеје горњих §-ова предају *„оној власти, која је пресуду или решење изрекла, и која је дужна одмах исту са свима актима послати дотичној власти; на коју је жалба управљена. Жалиоцу издаће се уверење на поднесу жалбу ако он то захте.“*

Дакле жалбе се по овоме законском пропису предају оној власти која је пресуду изрекла. Ну ако се деси тај случај да је жалба непосредно предата надзорној средској власти, и иста се шаље суду општ. који је пресуду изрекао, онда се иста заводи у деловодни протокол, под оним даном када је званично, код дотичног суда примљена, а за тим се цени да ли је благовремено примљена и озваничена. И ако јесте, онда се спроводним писмом заједно са актима спроводи на расмотрење и решење средској власти. Оваково писмо имало би гласити.

Начелнику среза Н.

Жалба Н. Н. која је поднета на пресуду — решење — по кривци Н. Н. због..., а која је изречена 25 јануара 1901 год. № 55 благовремено је поднета, зато се сва акта под бр. 31, 34, 36, 39 и 45, заједно са пресудом, учтиво шаљу г. начелнику на расмотрење и решење.

№ 61

2/II 901 год.

Писар.

Не буде ли жалба благовремено изјављена онда се иста решењем као неблагоприятна одбацује. Ово се решење саопштава жалиоцу ради његовог даљег управљања, а пресуда постаје извршна и одмах се извршује.

* * *

На задатак у 4 броју нашега листа правилно су одговорили још и ови општ. писари:

1. Живојин Ј. Шобић, писар општ. липолишке
2. Мића М. Зекић, писар општ. засавичке.

Њихове одговоре уредништво је добило кад је прошли број већ био одштампан но још неекспедован, па с тога и њихова имена увршћујемо у ред оних који су правилно решили задатак.

ЈЕДНА ИДИЛА

СЛИКА ИЗ ВЕЛИКОВАРОШКОГ ПРЕДГРАЂА

од Јове Адамовића

(СВРШЕТАК)

(2)

Сав задуван и окупан стиже Наполеон кући. Његовој слици и прилици одговарао је и стан му, који се састојао из ци-

гло једне собе на четвртом сирату, а у којој је данас, судећи по вашару, Наполеоновица држала смотру. На сред собе стајао је повелики, прљав, дрвени сто на коме лежаху испремјано две три прљаве шерпење, два прљави и један чист тањир — знак да су Наполеоновица и син јој већ ручали. — Даље један велики земљани бокал, комад сапуна, начет хлеб, једна крџава, земљана пивска кригла и неколико виљушката са једним пожем. У једном углу собе стајала је широка распретана постела онако као да је сада тек из ње устао. Издрпана сламџа без чаршава — исти се баш налазио у рукама Наполеоновице, — два јастука и нешто као перина, — све то без икаквих превлака и од неке материје која је судећи по појединим местима која се још могаху између силних мрља и прљотина видети, морала некада бити црвена, све то показиваше јасно љубав укућана ка чистоти. У другом углу собе стајала је ниска гвоздена пећ на којој је у једном великом плеханом лонцу кључала вода, докле је у једној шерпењи која је стајала у отвору пећи са стране, нешто крџало и цврчало распростирући по соби мирис загорелог јела. Између пећи и постеле стајао је на изврнутуј столици велики дрвени шафољ пред киме је у кошуљи од црвеног цица и у краткој сукњи сумњиве чистоте са „плицом“ који је допирао до доле, тако да се комотно могло видети како кошуља допире само до половине бутина, стајала Наполеоновица, држећи у рукама онај креветски чаршав и трљајући га из све снаге о машину за прање рубља. Наполеоновица је као и сваке недеље и данас прала рубље, пошто је радним данима радила у фабрици чоколаде. — Преко целе собе која је пуна влажне запаре заударала на сапуницу као турски амам, протезао се је затегнут конопац, који је имао да прими на себе опране прње.

Ушавши у собу, Наполеон се докотура до стола па се спусти на једну од двеју столица које се налажаху у соби не прозборивши при том ни речи. Хукнувши два три пута стаде укоченим погледом гледати по столу, као да нешто тражи. Угледавши велики бокал на столу, подиже се тремо са столице па се надвири над исти. Не могавши на тај начин дознати има ли што у њему или не, подиже га себи, накриви главу, затресе бокалом, па чувши да нешто буња у њему, натече да пије.

„Полока ти пиво!“ зачу се сада неки детињи глас. Беше то Наполеонов син који је у трећем углу собе лежао испружен на поду, па ваљада обрваћен омориним и запаром спавао, докле га тешки кораци дошавшег Наполеона не пробудише.

Наполеоновица, која је баш завијајући цедила креветски чаршав, окрете се брзо на овај узвик па када спази Наполеона како је натечао бокал, доскочи у два скока до њега, па дохвативши једном руком бокал и тргнувши га к себи, удари Наполеона оним мокрым чаршавом за врат, тако да прљави вода и сапуница прсну преко целе собе чак до таванице. Чаршав се обви Наполеону око врата а крај истог пљесну га по лицу тако да му сапуница цураше низ лице и браду. Деран, који је све ово лежећи на поду посматрао, исправи се сада да седи па се зацерека из свег гласа.

Наполеоновица накрену бокал па погледа у исти; половина пива беше попијена.

„Псето проклето... зар ниси доста ждрао!“ викну она на Наполеона, па накренувши бокал попи остатак на искап.

Наполеон одви чаршав с врата, церекајући се при том као да је све то била шала.

„Седи ту па ждери!“ викну му жена дохвативши ону шерпу из пећи, и бацивши је на сто пред њега. Затим оде да настави прање.

Наполеон скиде шешир и капу па бацивши обоје на постелу седе понова за сто, тражећи очима виљушку и нож. Али се не маши за исте; као све пијанице тако беше и он слаб на јелу. Оно неколико гутљаја пива што је жени попио разгалише га и опростише моментано унутрашње врућине тако да му се сада поново отвори жеђ. Он се махинално маши у џеп од прсника, па стаде бесвесно чепркати по њему викнувши на сина, у намери да га пошље по пиво:

„Оди амо ти, штранго!“

„Шта ћеш?“ запита овај не мичући се с места и гледајући немарно у оца. Овај беше међутим наишао на она четири пфенига, па извукавши их сети се да му је то сав иметак, с тога рече са уздахом:

„Скини ми ципеле“.

Деран се довуче четвороношке до оца, дохвати га за ногу, па стаде вући и климатати тамо амо. Наполеон хтеде у два маха насти са столице, али се оба пута на велику синовљеву жалост задржа за сто. Једва се ципеле скидоше, и деран одпуза натраг на своје место, али овога пута леже одмене ради на грбух, наслонивши при том лактове на под а главу у шаке, па тако стаде дремљиво посматрати оца.

Наполеон гледаше неко време зловољно преда се, па онда узев виљушку и стаде њоме брљати по шерпењи, али не хтеде јести. Дохвативши шерпењу за дршку додаде је своме сину, који овога пута скочи на ноге, дохвати шерпењу и хлеб са стола, па вративши се опет на старо место стаде јести, више од дуга времена но од глади.

Налактивши се једном руком на сто Наполеон стаде дремљиво гледати по соби, мумлајући час по час неке неразговетне речи. Његова жена, која је стајала пред њим са окренутим леђима, прала је и трљала и даље, не осврћући се на њ. Беше то висока, крупна жена, још једаред толика колики Наполеон. Њена широка месната плећа уз која се сада беше прилепила од зноја скроз и скроз мокра кошуља, као и огромни кукови о којима јој висаше лабаво везана сукњица, показиваху огромност димензија њезиног тела. Кроз отвор на сукњи, који јој усљед рада беше дошао управ низ десну ногу и који је до доле био зацепљен, — — — — — *) Баш

када је дремљиви поглед пијаног Наполеона лутајући по соби застао на жени, поче ова, из почетка лагано па онда све јаче и јаче, трљати некакав комад рубља о таласастим лим машина, усљед чега јој се кукови и цео доњи део тела стадоше све брже и брже кретати напред и назад. Наполеону као да ови ритмички покрети жениног тела почеше чинити задовољство. Он се стаде кикотати у себи, очи му се стадоше све већма светлити а врх носа стаде му црвенити. Убрзо се уозбиљи али погледа не скиде са ње; најзад стаде кијати. Наједаред устаде, приђе жени — — — — — Она се окрете зачуђена, али када осети — — — — —

она му подвикну:

„Одлази“.

Незгодан положај, као и изненадност ситуације у којој се налазила, одузеше Наполеоновици сву снагу. Она покуша да подухвати нападача па да га тако одбаца, али узалуд — — — — —

За време очеве атакe седео је деран мирно на поду, занимајући се шерпењом; али када обоје, и отац и мати — — — — — подиже се деран са свог места па приђе ближе да види шта ће бити. Наполеоновица га спази:

„Дете... свињо... дете... — — — — —

Деран се кезио посматрајући узалудну муку своје матере, — — — — —

Наполеон се ритну ногом тако да деран одлете и лупи леђима о шафољ који се заљуља и у мал не преврну.

„Напоље се вуци! Одмах напоље!“ викну сада — — — — —

Наполеоновица на сина. Овај устаде, стаде се чешати по леђима где се био ударио, па се ишуња на врата.

*

После неколико минута водио је једанаестогодишњи син Наполеона, деветогодишњу Гику, ћерку фабричког радника који становаше врата уз врата са Наполеоном, доле у подрум где се држаше угаљ да играју „муж и жена“, игру, коју су већ неколико пута тамо играли. На обличјем торњу поче да избија четири сата, а у великом, хладовитом, дивно уређеном парку поче концертат у корист касе друштва за ширење морала и чедности међу африканским црнцима.

Берлин. 9 XII 1899 год.

*) Цртице у тексту ове приче замењују речи, које због драстичности не можемо пустити у лист. Уред.

ПРИЈАТЕЉ ГОСПОДИНА РОБЕРТА

WWW.UNILIB.RS — ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ДЕТЕКТИВА —

Једног вечера године 18**, био сам посетио позориште у зимској башти.

Пошто сам летимце гледао први чин, удвојио сам био пажњу даље на публику.

Неки шум на првој галерији беше изазвао моју пажњу да тамо погледам, и збиља, угледах где се три особе дигосе са својих места и одоше напоље.

Онде, где су седели, остадоше празна места, и преко те клупе, угледах неког младог човека у последњој клупи елегантно одевеног, који посматраше публику у једној ложи и не скидаше подуже погледа, а за тим своје другу који поред њега сеђаше лагано шапуташе нешто на ухо.

Овог другог нисам познавао, али оног првог... ах, то је био један од најпокваренијих младића... све и сва и за сваки посао. Прилично имаућан давао је новац под зеленашки интерес, па чак имађаше и своју радњу у Фихтеовој улици. У ствари пак то је био један од најкретнијих и најопаснијих лупежа и кесароша у Њу-Јорку.

Одмах сам закључио да нечег има, па с тога пређох на другу страну како бих могао и њих и оне које су они фиксирани, боље посматрати.

У оној ложи налазили су се два господина и две даме, које изгледаху да су из јужних држава.

Сви су били елегантно одевени, а пошто сам видео скупоцепо њихово прстење и друге адиђаре, које су носиле, било ми је одмах јасно, шта она два лупежа на галерији намеравају.

Хенри Вилзон звао се лажно онај елегантни лупеж кога сам познавао, и под којим је именом он био познат полицији; а онога другог, као што рекох, нисам познавао.

На крају другог чина приметих како она два господина оставише даме саме у ложи, а у исти мах испчезе и Вилзон са другом са галерије.

Слутно сам, да су се сви упутили у ресторацију и зато пођох за њима, пошто сам претходно наместио лажну браду и наочаре, да ме Вилзон не би могао познати.

Тек што сам ушао у ресторацију, када угледах ону двојицу из ложе где приђоше да испију чашу вина. У исти мах ступише Вилзон и његов друг у ресторацију.

Мислио сам, да ће он обазриво и с пуно такта као и увек приступити делу; али можете замислити, како сам се зачудио, кад угледах Вилзона где муну лактом свога друга и без увиђања пређе на операцију.

— Како сте мистер Левисе? — рече Вилзон једноме од оне двојице из ложе. — Радујем се особито, да вас у Њу-Јорку видим!... Кад сте Мемфис оставили?

Упитани гледаше неколико тренутака зачуђено у елегантно одевеног Вилзона.

— Ви се бесумње варате господине? — одговори он. — Ја се не зovem Левисе, а не сећам се ни да вас познајем!

— Заиста? — рече чудећи се тобож Вилзон. — Држао сам вас збиља за господина Левисе из Мемфиса, на кога просто у длаку личите и с којим сам пре три године правило излет у Њу-Орлеан на позив господина Роберта Приса...

— Роберта Приса? Та то је мој стриц! — рече упитани и пружи Вилзону руку. — Ја се зovem Фред Турнер и живим у Чарлстону а овај господин мој је рођак Паркер из Саване. Смем ли вас замолити за име?

Са најљубазнијим осмејком извади Вилзон из цепа бележник и пружи Мистер Турнеру своју карту која је гласила:

Хенри С. Вилзон

банкар за ефекте

Фихтеова ул. 34. Њу-Јорк

— Е, господине Вилзоне, — рече Турнер, — особито се радујем што сам наишао на једног пријатеља Роберта Приса. Кад сте се последњи пут видели с њим?... Зар није то честит човек?... О, молим вас, ходите да с пријатељем испијемо коју чашицу вина!

Вилзон, разуме се, да није одбио, и узевши чашу рече: — Питали сте ме кад сам Роберта видео?... То је било пре три месеца, када је путујући за Канаду сврнуо амо. Он је тада био мој гост у хотелу „Метрополи“...

— Тако је, — рече Турнер, — Роберт нам је тада писао из Канаде и јако ми је било жао што га нисам на том путу пратио. Провео се врло лепо!

Из њихова разговора видео сам, да је Вилзону пошло за руком онако на јуриш да освоји оба незнања, и с тога сам био радознао да сазнам, шта ће даље бити.

Господин Турнер понуди сада своје цигаре Вилзону, али овај одби и извади одмах своју кутију с цигаретама, спомевши тек онако узгред, да се у Хавани научио на цигарете, када је у тамошњем посланству био као аташе.

Лепо и углађено понашање Вилзоново беше ове јужњаке одмах освојило.

Био је и трећи чин већ почео, када господа бацише цигаре и довршише разговор.

— Зар се неће Мари радовати да позна једног интимног пријатеља нашега стрица? — обрну се Турнер пријатељу Паркеру, па пруживши Вилзону руку додаде: — Хоћете ли, ви и ваш пријатељ да нам укажете част и да нас допратите до наше ложе, да би вам наше жене могли представити?

— Са највећим задовољством! — одговори Вилзон, па се онда цело друштво упути ложама.

Међутим, ја похитах, скинувши успут наочаре и браду на своје старо место, да одатле даље пазим.

Господин Турнер представи Вилзона његовој жени као пријатеља њиховог стрица Роберта, и ја сам приметио, да се Вилзон одмах допао и дамама као и њиховим мужевима.

Сви су били у живом разговору, тако, да и не обратише пажњу на игру у трећем чину.

Из целокупног дотадашњег Вилзонова понашања, из претеране учтивости и приступачности, закључио сам, да је он направио већ план који је требао да изврши.

И ако сам био далеко ипак сам приметио, да се разговор врзе о прстењу, адиђарима; јер сам видео, да је Вилзон у једном моменту скинуо прстен и држећи га у руци о њему говорио, као да је то бог зна каква ствар.

При свршетку чина угледах где и господин Паркер скиде један свој прстен, који је, као што сам доцније сазнао, дан пре тога купио за 1500 долара и наменио га да поклони брату свом.

У ложи је владала веселост, господа се смејаху а даме им претијаху лепезама.

На једанпут Вилзон се диже и рече, да ће се одмах вратити; поклони се дамама и дохвати врата.

И нехотице слете ми са усана једно лагано „Ах!“ Сада ми је цео његов план био јасан, јер сам на његовој руци угледао бриљантски прстен господина Паркера где се прелива.

Ја похитах за њим у ресторацију, али је Вилзон био већ ухватио маглу.

Кад сам се вратио, био је четврти чин почео. У ложи не бејаше више оне веселости. Цело је друштво било узбуђено. У исти мах приметих да је између чиновна и пратиоца Вилзонова нестало.

Видео сам одмах, да не смем губити време. Похитах с тога у ресторацију и гердеробу.

У ресторацији затекох и Турнера и Паркера, који питаху ресторатера, да ли је видео господина Вилзона. Човек рече да није и тада се Туртер обрну своје пријатељу:

— Изгледа ми, да смо се сами натоциљали!... Тај честити господин Вилзон чини ми се да је неки архи-швиндлер о којима новине често пишу. Па с тога држим, да свој прстен више нећеш видети!...

— Како би било да потражимо којег полицајца! — примети Паркер.

— Глупост! — рече Турнер. — Шта може ту полиција? То је један од оних изрибаних и ко зна да он сада већ не путује за Филаделфију или Чикаго. Сумњам, да он живи у Њу-Јорку. До душе, имамо његову карту, али је извесно лажна. Ходи да загледамо у Adressbuch!

Бифетије пружи им дебелу књигу у којој наравно не нађоше онога кога су тражили.

Обоје су били збуњени и не знађаху шта да раде, докле ће Турнер рећи:

— Хајде да потражимо жене; можда ће нам оне моћи
какав савет дати!

Мислио сам да није zgodно да им се покажем ко сам; јер,
смео бих се у све кладити, да би ме у оном стању узбуђења
сматрали за каквог јатака Вилзоновог

Размислих се шта да радим.

Било ми је јасно, да пре свега још истог вечера треба да
хапсим лупеже.

Пре три месеца знао сам где је Вилзон становао; али се
сетих, да сам од једног колеге чуо, да се преселио некуд.

Па ипак, реших се, да прво запитам за њега у старом
стану код добро познате ми газдарице, која је Вилзона смат-
рала за поштена и честита младића.

Газдарица је била код куће и на моје питање одговори
ми да ћу га по свој прилици наћи у дванаестој улици код неке
уседеле Мис-Фокс.

Пошто сам то сазнао, био је мој план готов. Узех једна
кола и наредих да вози у мој стан, где узех друго одело и
напуних мој револвер, па онда у дванаесту улицу.

Ту сам од других агената одмах сазнао да мис Фокс ста-
нује у бр. 34., али да Вилзон има засебан улазак.

Кад сам стигао до куће, видех да свећа унутри још гори
и то ме обрадова.

Ја куцнух на капију, на што ми познати портир отвори
врата.

— Останите овде! — рекох му, — требаћете ми!

— Одмах?

— За пола сата!

— Да нисте у потеру за каквом тицом? — Запита ме пор-
тир, који ме је познавао као детектива.

— Тако нешто! — и похитах уз степенице.

Брзо нађох стан, јер се сетих да сам још раније у више
маха долазио у ову извикану кућу.

Све је било мирно.

Да није тичица одлетела?

Ја се осмелих и куцнух.

— Ко је? — Чу се полусањиви глас изнутра.

— О! — Узвикнух подражавајући портировом гласу. —

Да не спавате господине Вилзоне?... Молим вас по хиљаду пута
за извињење, имам вам нешто хитно да саопштим. На пољу, на
улици, пао је један човек у несвест; хоћете ли бити тако добри
да припазите на њега док зовнем доктора!

Вилзон није ни сањао шта га чека, већ немарно отвори врата.

Али ја грунух у собу.

На Вилзоновом прсту блистао се Паркеров прстен.

Био је само у кошуљи и чакширима, снажне грађе и готов
на борбу.

Ситуација ми је била одмах јасна; брзо извукох револвер
и држећи цев управљену на њ, рекох мирно:

— Вилзоне, не правите ларме; дајте ми лепо прстен го-
сподина Паркера, иначе...

Вилзон је био збуњен, па ме онда стаде уверавати, да он
нема при себи ничији прстен до свој.

— То ћемо тек видети! — рекох ја. — Али промислите
се добро Вилзоне. Ако господин Паркер и Турнер докажу, вас
чека робија, овако, ја вас остављам слободна под условом да
бежите из Њу-Јорка и да се више никад не појавите на моје
очи. Дакле?... Или... или...

Вилзон је увидео да ме не може преварити и да нисам
наиван или полетарац у свом послу, већ скиде лепо прстен и
пружи ми га, с молбом да ћутим.

— А шта је са пријатељем Робертом? — рекох ја у шали.

Он махну главом и погледа у земљу.

— Дајем вам реч, да ме више нећете видети у Њу-Јорку!...

Ја се задовољих његовим обећањем и пођох кући, где оста-
вих под јастук прстен и размишљах где ћу господина Паркера
и Турнера сутра да потражим, јер је била већ и поноћ стигла.

Сутра рано обиђох централу и после дужег превртања
разних спискова, сазнадох да су ти јужњаци одсели приватно
у Madison-Square-у.

Одмах се упутих тамо, али ту сазнах да су оба господина
с дамама учинили излет у околину и да ће се тек с вечера
вратити.

Замолих за парче хартије и мастила и написах господину
Турнеру ове ретке:

»Поштовани господине,

Немам среће да вас лично познајем, али као пријатељ једног
»пријатеља«
вашег стрица господина Роберта Приса, надам се,
да ћете хтети жртвовати неколико тренутака у разговору са
мном. Доћи ћу, да вам саопштим једну важну ствар, и молим
вас да ме вечерас у пола девет очекујете.

Радовао бих се, ако би и господин Паркер био присутан;
а када би знали и циљ моје посете, не би сте сматрали за дрску
жељу, да би и госпође требале да буду присутне.

С поштовањем, и т. д.»

Тачно у пола девет био сам опет у Radison Square-у, где
запитах за господина Турнера.

Он изиде у ходник и гледајући ме сумњиво, упита ме
учтиво али хладно:

— Ви ме тражите?

— Да. Јутрос сам оставио неколико редака за вас...

— Са свим... чудновато писмо; не знам шта треба да
значи. Молим вас да ми објасните. Ми смо овде страни и ви
ћете нас извинити, што смо према непознатим обазирали...

На сваки начин да је и сувише узео к срцу поуку и иску-
ство, које је синоћ стекао у позоришту.

— Али, — рекох ја брзо, — је ли и господин Паркер с
госпођама готов да ме прими.

— Изволте!

— Моје је време одмерено! — рекох ја улазећи у салон
где је био г. Паркер с госпођама.

— То је господин који ми је јутрос писао и рекао да је
пријатељ Робертов! — представи ме господин Турнер пону-
дивши ми столицу и при помену имена »Роберта«
бацивши скри-
вен поглед на присутне.

— Молим за опроштај! — прекидох га ја. — Ја сам ре-
као, да сам пријатељ »пријатеља«...

— Е то је друга ствар! — рече господин Паркер. — Дакле?

— Виђу кратак! — рекох ја. — Ви имате заиста узрока да
будете незадовољни; али ја се надам да ће се све поправити...

За неколико тренутака наста гробна тишина, па за тим
госпођа Турнерова отпоче прва ушитаваши ме дршћутим гласом:

— Шта ви знате све?... Да нисте прстен нашли?

— Глупост! — упаде јој муж у реч. — Како можеш тако
што и мислити? Не може се наћи оно што се није изгубило
већ украдо!

— Па ипак, ево га! — рекох ја, вадећи прстен из џепа
и држећи га при светлости.

— Браво!... Али од куд вам га?... Да га нисте почем на-
шли?... О, како се радујем, што га опет имамо!...

— Чујте ме! — рекох ја. — Све ћу вам објаснити!

Тек им се сада казах ко сам и како сам дошао до прстена.
Наравно, да су сви били радосни а г. Турнер при поласку
рече ми:

— У будуће више нећу ником веровати, па ма био при-
јатељ мога оца. Јучерашњи наук неће ми се лако избрисати
из главе!...

С немачког **Ј. В. М.**

ЈЕДАН ДУХОВИТИ ЗЛИКОВАЦ

ИЗ НАЛИЧЈА ЧОВЕЧЈЕГА ЖИВОТА

од Жуга Цајцмана

Баш пре неколико минута избило је на париским торње-
вима подне 2 децембра 1834 године, када су пред врата у једној
кући дошла два човека; од њих је први био блед и не баш
висок, са поцрвенелим мачјим очима, а други је био високога
узраста, и широких плећа, и јако исечених прста на лицу; та
су врата била на првоме спрату те куће, која је била насељена
већином људима сиромашнога сталежа у улици Сен Мартена.
У тој је одаји становао један бедни пискарало, по имену Шар-
дон, који је тек пре краткога времена био пуштен из затвора
Поаси, у који је морао ићи због крађе и других неких злочина.
Живео је заједно са својом матером, удовицом једнога нижега
чиновника, која је имала малу пензију, али су на њу сумњали,
да је она добар јатак за крадене стаклене, порцеланске и друге
ствари.

Шардон је играо улогу врло побожнога човека; називао
се чланом братства св. Калислуса, и ишао је по вароши са неким

од стакла ливеним реликвијама, крстовима, сликама светаца и т. д., и пре краткога времена, при грађењу једнога сиротињскога дома, молио је за помоћ супругу Луја Филипа, и збиља му је кнегиња дала замашну помоћ у десет хиљада франака.

Млађи од поменуте двојице закуца на Шардонова врата, па како нико не узвикну „унутра!“, то се обојица вратеше низ степенице. Доле пак, на дну степеница, у кућевноме ходнику сретоше човека, коме су хтели да направе посету, баш када се овај враћао из дворшта са кошуљама, капутон и четком у руци, где је се био чистио. Он их пријатељски позва, да се још једном погну уз степенице у његов стан.

„Ја идем напред“, рече он, да откључам.

Обојица му следоваше; и тек што су ступили у собу и затворили за собом врата, ухвати онај млађи, са мајчим очима, Шардона за гушу, а у том му пружи онај други трошошкасту турпију, на врху заострену као игла, на којој је био место дршке запушач од флаше, и тиме прободе Шардонове груди и леђа. Шардон паде на под. По том онај млађи прихвати и секиру, која је ту била, и тако њоме догуче Шардона. Онај већи за то време утрча у побочну собу, где је Шардонова мати болна лежала, те и њу прободе својим оружјем. За тим пребаци тој старој жени душеке преко главе, помакну кревет од зида и тако дође до ормана, у коме је мислио да има оних десет хиљада франака.

Међутим нађе он у писаћем столу само пет стотина франака у сребру, неколико поклопаца, који су личили да су од истог метала, једну велику бунду и једну црну свилену капу. Оба зликовца поделише плен и баш када су били намерни да напусте попрште тога свога злочина, наиђоше под једним стакленим поклопцем неке реликвије и слику свете Богородице. А у тренутку, када су оба зликовца затварала собна врата, излазећи напоље, дођоше два лица уз степенице и запиташе за Шардона. Са страховитом хладноћом одговори онај већи, да је Шардон изашао, а у једно је затварао врата, која се нису хтела затворити, јер се између њих беше увукао крај од ћилима. А да су ова двојица новодошавших само један корак напред учинила они би видели на први поглед у соби Шардонову лешину у потоку крви. Већи је зликовац био обукао украдену бунду, а мањи натакао на главу опет украдену свилену капу, и сада су само мислили да дођу до једне познате кафане на булевару ди Тампл, и да се тамо поткрепе; успут тек приметеше, да су им руке кржаве, а да су им и хаљине попрскане крвљу.

За то закључише да сврате у једно оближње турско купатило, ту се оперу, ручају не може боље бити, са највећим апетитом, и тај крвави дан завршише у једноме оперскоме позоришту, те се за тим растадоше. То им је двоструко убиство донело само пет стотина франака готовога новца; за сребрно посуђе могли су у сваком случају добити двеста франака. Трговац им је наплатио у напред двадесет франака, а за реликвије су добијали од антиквара само три франка. То им није било доста, и за то онај мањи уништи реликвије, које су у осталом и иначе биле опасна доказна средства противу њих.

Убиство је остало два дана непознато у пасажи Шевал Руж. Исте ноћи онога дана око пола дванаест сати, дође кући један млад човек, који је становао код Шардона; пошто нико не одговори на његову луцу на вратима, он оде, мислећи, да ни газда још није код куће. 3 децембра се јако чудило један надриадвокат, код кога је Шардон обично пискарао, што нема овога. Најзад 4 децембра дође и полицијска комисија, којој је било јављено, да Шардонове већ два дана нису видели; она отвори врата од Шардонова стана, и у њему је нашла не само два леша, већ и турпију са дршком од запушача и два ножа, од којих је једноме био скрхат врх.

Ово крваво двоструко убиство распалило је жеђ за туђом крвљу код ове двојице зликоваца. Већ сутра дан после онога крвавога дана најми онај већи себи стан у Rue Monxorgueil, са три собе на четвртоме спрату, и плати га за месец дана у напред. И већ 5 децембра уселише се у тај стан обојица, издавајући се за студенте права. А тада су почела оба компаниона да кују план, како ће трговачке и банкарске помоћнике да увлаче у своју јазбину, и ту да их убијају и харају; али некаква мала непредостројност од стране мањег, учини то, да га је још истог дана полиција ухапсила. Приликом неке сокакче гужве покушао је он да ослободи главнога кривца, па

због тога и њега самога ухапси полиција. Његов велики пријатељ отишао је у полицију и понудио потребну кауцију као јемство, али више се није смео трудити, да би избегао да и њега не затворе. Али свакако је морао имати једнога помоћника за извршење својих злочиначких планова; његов је избор пао на Батона, кројача; он је обично примао послове од једне комичне опере, а кад је имао слободна времена, он га је употребљавао на племениту вештину — крађу. Батон одби понуду, али препоручи једнога старога војника, по имену Франсоа, скроз покваренога младога човека, који је био у стану да убије човека за двадесет франака.

То је био баш онакав човек, каквога је наш зликовац потребовао. Задобити га није било тешко, и брзо по том би готов ратни план. 17 децембра појави се онај већи у банци Малета и Комп. у улици де Риволи, предаде једну вучену меницу из Лиона на Жана Махозера у улици Montorgueil №... 4 спрат, и то вучену на 18 исти месец с тим, да, ако му банка сама не буде послала новац, он ће доћи сам за који дан да прими новац. Банка није ни слутила, да има какве подвале у томе налогу. Таква је била замка, у коју је требало да падне нова жртва. На спољашним вратима свога стана написа зликовац кредом име „Жан Махозер“, и замоли једнога кирајцију са првога спрата, ако сутра дан запита какав банкарски момак за њега, да га упути на четврти спрат.

Сутра дан по подне онај велики са свим је спокојно пушио своју лушу и задубио се у читање Жан Жака Русоа, славнога демократскога писца, књигу „Le contrat social“ (друштвени уговор), а крај њега је седео Франсоа и начуљно уши, пазећи на сваки шум на степеницама. И — баш после три сата по подне — зачу се на вратима то тако дуго очекивано куцање. Франсоа се диже да отвори врата и да пусти госта унутра у собу. То је био један млад чиновник, који једва да је могао бити старији од осамнаест година. Под пазухом имао је једну кожно торбу, у којој је имао, као што се после констатовало, дванаест хиљада франака у готовм новцу, и једанаест хиљада франака у меницама. Соба је била готово празна; у њој је било само неколико столица и један сто, а на овом последњем је било хартије, пера и мастила. Тек што је чиновник ступио у собу, онај велики из Шевал Ружа скочи са своје столице и прободе му плућа с леђа. У истом тренутку Франсоа поче трпати овоме беднику своју мараму у уста, јер је почео да виче за помоћ. Али чиновник још једном напрегну сву своју снагу, окрете се и лупи Франсоа песницом по лицу, и још јаче но мало пре повика: „Помоћ! Помоћ!“ На то оба зликовца побегну од страха. И млади чиновник покуша да пређе преко степеница, али успут га ухвати несвестица од бола и одлива крви, те га један кирајција, који је случајно ишао уз степенице однесе у своју собу. Међутим су обе убице путовале већ преко Сене у оближње, суседно место Иси, а по том су се опет вратили у Париз, учинивши успут неколико крађа, и за тим се растадоше.

У скоро за тим ухвати Франсоа полиција, која га је већ одавна вребала, и затвори га у тамницу Поаси.

До тада је полиција залуду тражила убице Шардонове. На један пут изрече то име један притвореник у Поаси-у, по имену Франсоа. Убица Шардонов звао се Ласенер, и био је човек, којег је полиција већ скоро добро познавала. А већ је и онај мали, с мајчим очима, по имену Аврил, издао Ласенера, признајући, да је имао удела у убиству у улици Сен Мартен. Најпосле 10 фебруара 1835 год. ухватише Ласенера у Бону у Бургундији, где се издавао као писар под именом Јаков Леви.

У Паризу је био тада шеф истражне полиције чувени стручњак Алард, и он му је одмах рекао све, како су га издала оба друга, да би на тај начин лакше измамио признање од овога, и збиља, Ласенер готово одмах признаде све, готово бесан због издајства од стране његових другова.

Прошлост је овога бедника била веома јадна. 1880 године рођен у једноме ронскоме селу, као син једнога ковача у Лијону, који се није старао за своје тринаесторо деце чак ни онолико, колико је могао. У основној школи у Аликсу и у гимназији у Лиону, показивао је доста труда и воље за науком, и тежио је да постане адвокатом, но отац хтеде да се Ласенер бави трговином, и тако он оде у једну трговину са свилом, а за тим постане чиновник у једној банкарској кући, па је за тим покушао да буде чак и нотар.

Најпосле би већ сит свих тих послова, уписа се у војску,

и као такав борио се за грчко ослобођење у Мореји. Кад су га 1830 године отпустили из војске, није више нашао своју фамилију у Лијону, а на више је места чуо, како му је отац отишао у иностранство, да тамо потражи себи огњиште за будући свој живот.

И тада се Ласенер реши, да се ода индустријскоме витештву, те да на рачун друштва, са што је могуће мање муке, живи пријатним животом. Од једнога пријатеља узјами пет стотина франака, и са тим новцем у џепу, отиде у Париз, где најпре учини кривицу, направивши лажан путни лист, а за тим постаде лоповом.

„Моја је једина страст“, имао је обичај да каже Ласенер, „љубав ка новцу. Празнога џепа необично се плашим.“ И тако се деси, да је још исте године пао шака полицији и био осуђен на дванаест месеца затвора.

Кад је издржао затвор, поче да пише политичке песме противу Луја Филипа и његовога министарства, које су истина биле безгранично дрске, али су ипак садржавале необичан дар, тако да су оне по неким друштвима ишле из руке у руку. Већ 1833. видимо песника опет на оптуженичкој клупи; под двадесет другим лажним именом Желар, које је употребљавао по потреби, кажњен је са тринаест месеца затвора, и издржавао је исти у тамници Ла Форс. Ту се упознао са једним политичким кривцем, издавачем часописа „Le bon Sens“, — „Здрав човечји разум“ — Шарлом Вигуроксом, духовитим и врло образованим човеком, који се веома изненадио елегантним говором и духовитошћу, Ласенера. Он је читао песме Ласенерове и за то се свим могућим силама хтео потрудити, да упути овога на пут врлини, јер је држао, да је он пао затвора само са младачке лакомислености. Ласенер је био довољно лукав, и умео је топло захваљивати и ласкати овоме добром човеку. „Ваша доброта“, писао му је из Ла Форса, „утицала је на мене толико, да ћу бар моћи стећи поштовање неких паметних и без предрасуда људи, који не цене живот целе будућности по делу једнога несрећнога тренутка, ако ми не испадне за руком, да дођем до положаја, који ми може пружити мој таленат“.

Вигурокс је и више радио за овога несретника. Све готово Ласенерове списе протурео је у један париски журнал; од тих му је дела од велике вредности један одељак о француским апсанама, злочину и злочинцима. У августу је лопов био испроси новаца за хаљине. У својим мемоарима, које је оставио за собом, вели, да је просио за литерарне послове, и да му је за то давано двадесет франака месечно. То је лаж; с уобичајеним дрским цинизмом више пута изјављивао је он, да је лопов по професији, и да тај занат не може напуштати.

Појмљиво је, да Вигурокс више није хтео имати посла с њиме од тада.

Када је последњи пут дошао тамнице у Бону протерали су га у Париз, и ту је изигравао Ласенер песника и философа, и представљао се као човек, који је само због свога неодољивог темперамента тако дубоко пао. Понашао се као непоколебљиви стојик, принципијелни атејиста, те тако његова одлучност и готовост у одговорима постаде неисцрпна, свакодневна тема по париским салонима.

Једнога дана наљутила га је мачка, коју су му дали за другарицу у тамници. Бесан од једа, баца је на патос и убије. За тим седе у крај, и поче размишљати о осећајима, које је приметио на себи при убиству те животиње. „Занеста реткост!“ говорио је он. „Сада пратим ову самртну борбу мачју са учешћем туге, каквим ни једну самртну борбу човечју нисам пратио. Гледање мртвога човека није чинило на мене ни најмањи утисак — убијем човека с највећом мирноћом и лакошћу као кад бих попио чашу воде.“

Адвокати, лекари, списатељи и журналисте непрекидно су посећивали у тамници овога интереснога злочинца. Водили су га у једну салу, која је служила у Ла Форсу за болеснике, и ту је Ласенер говорио као какав нови пророк, с циничким осмехом на уснама, о литератури, моралу, политици, философији и религији, и слушаоци су пратили ток његова говора, као да је говорио апостол. Једном приликом изразио се:

„У политици мора човек да буде, као и у хазардној игри, будала или лажов. Кад има таквих људи, који гину за своје убеђење, то је онда основ томе тај, да политика може, као и

друге страсти, да занесе човека, да је овај свагда готов да за своју пасију и главу жртвује“.

За тим се разговор окрете на религиозна питања. Ласенер је веровао у бесмртност душе; она прелази у бестелесну материју, губи се у њој без одређених закона и граница и за тим по реду путује и претвара се у друге супстанције“.

„У органскоме бићу“, говорио је он, „сви утисци иду општем нервном центру, мозгу, и ту се претварају у осећаје. Прекине ли се пак та веза, онда нема више ни осећаја. Тада се слободно може одсећи индивидуи који уд, или се може пећи, утисак неће ићи мозгу, и индивидуа неће осећати ништа. Тако је и са човеком, коме је само глава одсечена“.

Слушаоци се једва прибираху од ужаса, а Ласенер остаде миран и с осмехом на уснама као и пређе.

Другом приликом разговарао се са једним својим посетиоцем о философији убиства, који разговор заслужује велику пажњу.

„Питао сам се“, примети тада Ласенер, „да ли сам сопствена жртва или жртва друштва, и морао сам дати себи одговор, да је код мене ово последње случај“.

„Али ви нисте нашли баш оне, који су за то криви“, упаде му у реч посетилац.

„То је истина“, одговори хладнокрвно зликовац. „Ја сам жалио баш оне, које сам убијао, јер сам носио оружје противу свију. Ја сам из убиства конструисао један систем, као средство самоодржања, не бих ли учинио свој живот сигурним. Ја немам никакве појуде ка злочину, нити каква уживања при таквим делима. Ја сам се подuzeо убијања као трговачке спекулације, као добро израчунате комбинације. Ја нисам свиреп, али ипак средства морају одговарати својим циљевима. Систематски убица, као такав мора да угуши у себи свако сажаљење. Нисам осећао ни грижу савести, нити страха да ће ме пронаћи. Игра је била за главу и ја сам метао све на коцку. Нисам ни помишљао да ћу избећи казну, јер сам и сам знао, да се друштво базира на правилноме уређењу. Помисао на смрт ни најмање ме не страши. Да ли ће се умрети данас или сутра; природном смрћу или на губилишту, каква је то разлика? Сада ми је тридесет и пет година, а живео сам више него и један обичан човек, па кад видим, како се стари људи муче за продужење своје беде, онда тим више претпостављам тренутну смрт таквој патњи. Од како сам учинио прво убиство, ја знам, да живот не припада више мени, већ судији“.

„А верујете ли ви, Ласенеру“, запита га други „да је са животом и свему другоме крај?“

„На то нисам могао мислити“, одговори убица. „Ја имам толико снаге над својом моћи уображења, да могу, само ако хоћу, да и не помислим на смрт све дотле, докле не ступим на степенице ешафота“. За тим, после краће паузе, додаде ову ретку примедбу: „Мислите ли ви, да мене људи презиру? Бити презрен од других, сматрам да је нешто најтеже и најнесносније, што се може човеку десити“.

Један млад адвокат, који је предузео да буде бранилац Ласенеру, разболе се ту напрасно и умре баш пред Ласенером. Када то чу Ласенер, философски рече: „Ето видите, пре а после — сви ћемо тамо. Ја ћу још мање имати да трпим, то знам врло добро.“

Једина мисао, којом се бавио, и која га је дражила, била је та, да се освети својим саучесницима; горећи од нестрпљења гледао је у очи поротноме суду, пред који је изашао. 1 новембра 1835 год. било је суђење. Он сам није желео браниоца, али му је суд одредио једнога, као што је то закон прописиво. Судска је сала била пуна дама. На Ласенеровим уснама играо је стереотипни осмејак. Одело му је било брижљиво дотерано у ред, а понашање fino, отмено и елегантно. Аврил и Франсоа су изгледали као два најобичнија раденика и били су као утучени. Када су читани докази о њиховом саучешћу у злочинима, Ласенер их је гледао ироничним погледима, а за време осталог претреса читао је већином новине, или се весело разговарао са својим службеним адвокатом. Ласенеру није било тешко доказати удео Аврилов и Франсов у убиствима. Неки Фрехард, тада на вечиту робију осуђени бедник, који је пре тога седео у затвору Поаси са овим последњим вели, да је нашао Аврила у једној пивници на булевару ди Тампл, где му је при чаши вина предложио да убију Шардона, који је имао, као што он зна, десет хиљада франака, од којих је он, Фрехард,

требало да добије три хиљаде. Па чак се и Батон, кројач и чиновник у опери, морао појавити на суду, те да ту дрхтећи призна, да је он био тај, који је упознао и спријатељио Ласенера са Франсом.

Лекари, који су прегледали леш Шардонов и оружје, дали су мишљење, да је дршка турпије, која је нађена, била крвава, што значи, да се и убица при жестини убода морао посећи. Ласенер и то расветли, диже се са клупе и показа на руци ожљак; за тим опет седе и продужи мирно читање новина.

Ласенеру је хтео да спасе живот његов по дужности браћина, и говорио је, како није права казна смрти за сва ова недела. „Смрт“, говорио је он, „нема никакве снаге над овим болесним и помућеним духом; та зар не видите, са каквим немаром очекује овај зликовац своју пресуду! Тај непоколебљиви атеизмус, та хладнокрвност на корак пред ешафотом, та страст ка појезији и литератури у таквој стању — то је нешто више, него што може да схвати мој ум. Смрт за такве злочине? Смрт за човека, који се на све то смеје и шали? Не, то би било и сувише мало! Осудите га радије на живот! Да сте и најсветије законе човечанскога друштва ногама газили, Ласенеру, ипак бисте имали да се научите, да има и таквих мука, које би и ваша душа морала осетити; и тада бисте, трпећи сваки дан муке, отворили очи и управили Богу молбе, сазнали бисте за прст божји, кога сте тако омаловажавали. Тада бисте саклевали главу пред његовом свемоћи, и примили би све муке као казну за ваша недела.“

(Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

(87)

— А, где куда ви идете! Слажем се, да је то болест, као и све што прелази меру, — а овде свако мора прећи меру, — али то је, прво, у једнога овако, у другога онако, а, друго, разуме се, држи се мере у свему, рачун истина и низак, али шта ће се? Да није тога, то би се готово морало прибећи самоубиству. Ја се слажем да честит човек има да трпи досаду и чаму, али ипак.

— А ви би сте се могли убити?

— Ето сад! одби Свидригајлов с гнушањем. — Молим вас, станите, не говорите о том, дода он журно чак и без икаква хвалисања, које се огледало у свакој му досадањој речи. Па му се чак и лице некако измени. Признајем своју неопростљиву слабост, али шта ће се: бојим се смрти, и не волим кад се о њој говори. Знате ли да сам ја у неколико мистичар?

— А! Привићење Марте Петровне! Како, долазе ли и даље?

— Али њих нека, не спомињите; у Петрограду још их није било, али ђаво нек их носи! повиче он с неком љутитошћу, — Не, боље да о том... да, уосталом... Хм! Ех, мало имамо времена, не могу с вама да останем, и жао ми је! Имало би се што саопштити.

— А шта то, жена?

— Да, жена, тако тек један неочекивани случај... не, не говорим ја о томе.

— Ну, а гнусност све те околине више на вас не утиче? Већ сте изгубили силу зачуђавања?

— А ви и на силу претендујете? Хе-хе-хе! Е задивисте ви мене сад, Родјоне Романићу, ма да сам и раније знао, да ће то тако да буде. Ви пак мени објашњавате разврат и естетичку! Ви сте Шилер, ви сте идеалиста! Све то, разуме се, тако и мора да буде, и треба се зачуђавати, кад би то било другојаче али, пак, у суштини све је то тако необично. Ах, жао ми је што је мало времена, јер ви сте преко више занимљив субјект! А, одиста, ви волите Шилера? Ја га страшно волим.

— Ала сте ви, међутим, некакав хвалисавац! с неком одвратношћу рече Раскољников.

— Е, хвала Богу, нисам! одговори Свидригајлов с кикотом, — него уосталом, нећу да спорим, нека сам и хвалиша; али зашто се и не разметнути мало, кад то не вређа и не шкоди. седам година живео у селу код Марте Петровне, а после, кад Ја сам се сукобио са паметним човеком као што сте ви, — на човека умна и веома занимљива, ја сам просто рад да мало проћеретам, а поред тога испио сам ово пола чаше вина, и већ ми је мало ушло у главу. А што је главно, постоји једна околност,

која ме је веома крепила, али о којој ћу ја... ћутати. А куда ћете ви? запита намах Свидригајлов са страхом.

Раскољников се спремаше да устане и оде. Било му је и тешко и мучно, и некако незгодно што је овамо дошао. Уверио се да је Свидригајлов најпразнији и најништавнији неваљалац на свету.

— Е-ех! Поседите, останите, мољакше Свидригајлов, — и наручите бар чаја за се. Та, поседите, ну, ја нећу брбљати којешта, о себи, то јест. Причаћу вам нешто, Па, хоћете ли да вам причам како ме је жена, говорећи вашим начином, „спасавала?“ То, ће бити и одговор на ваше прво питање, јер је та личност — ваша сестра. Могу ли да причам? Да и време утучемо.

— Причајте, али ја се надам, да ви...

— О, будите без бриге! Уз то још и Авдоћа Романовна може и у овако покварену и празну човеку какав сам ја, улици само цигло најдубље поштовање. —

IV.

— Можда ви знате, почне Свидригајлов, — (уосталом, ја сам вам и сам причао), да сам био овде затворен због великог дуга, а нисам имао ни најмање за исплату. Не вреди причати потанко како ме је тада Марта Петровна откупила: знате ли, са колико лудила може понекад жена да заволи? Она је била жена честита, поштена, паметна (премда сасвим и необразована). Замислите пак, да се та најљубоморнија и поштена жена реши на ту попустљиву пажњу, после многих страшних љутња и укора, да ступи са мном као у неки уговор, који је испуњавала за све време нашега брака. Ствар је у томе, што је она била знатно старија од мене, осим тога једнако је имала у устима некакви каранфилић. Ја сам имао у својој души толико нечисти и неке часности своје врсте, да сам јој могао отворено изјавити, како јој савршено веран бити не могу. То признање учини да се помама од љутине, али, чини ми се, да јој се моја груба отвореност некако и допала: „Онда, вели, он баш неће да обмањује кад сам унапред каже,“ — ну, а за љубоморну жену то је прво. После дугог плакања између нас буде углављен овакав усмени уговор: прво, ја нећу никада остављати Марту Петровну и остаћу свагда њен муж; друго, без њена допуштења нећу се никуда удаљавати; треће, сталну милосницу нећу држати никад; зато ми Марта Петровна допушта да могу понекад згленути на девојке најамнице, с нашег имања, али не иначе него с њеним потајним знањем; пето, сачувај ме Боже да ја заволим жену из нашег сталежа; шесто, ако ме случајно, али Боже сачувај од тога, нађе ма каква страст, велика и озбиљна, онда морам признати Марти Петровној. Односно последње тачке, уосталом, била је за све време доста спокојна; она је била жена паметна, а, разуме се, на ме и није могла гледати друкчије него као на развратника и скитача, који није у стању озбиљно да се заљуби. Али жена паметна и жена љубоморна два су различита предмета, и ето у томе је баш невоља. Уосталом, да би правично судили о неким људима ваља се најпре ослободити погледа који су пре стечени и од свакидање навике на људе и предмете који су обично у нашој околини. На ваше мишљење, и суд више него на ма чији други, имам права да се надам. Можда сте ви већ врло много слушали м смешно и и ружно и глупо о Марти Петровној. Истина, имала је неких врло смешних навика; али ја вам отворено кажем, ја искрено сажаљевам безбројне њене јаде којима сам ја био узрок. Па, мислим, доста је за најпристојнији *raison flupétre* најнежније жене најнежнија мужа. Кад се споречкамо ја сам већином ћутао и нисам праскао, и то центлементство готово вазда је имало успеха; оно је на њу утицало, чак јој се и допадало; било је случајева кад се она чак и поносила мноме. Али ипак за то вашу сестрицу није могла поднети. Како се само десило да се она осмелила такву лепотицу узети у своју кућу, као васпитачицу! Ја то објашњујем тиме, што је Марта Петровна била жена ватрена и упечатљива, и што се просто и сама заљубила, — буквално заљубила, — у вашу сестрицу. Е, али то је Авдоћа Романовна! Ја сам на први поглед врло добро схватио, да ту нема добра, па — шта мислите? научим да ни поглед на њу не спуштам. Али је Авдоћа Романовна сама учинила први корак, — да ли верујете или не? Верујете ли и то, да је Марта Петровна дотле долазила, да се шта више испрва и срдила на мене због мојега вечитог ћутања о вашој сестри, зато, што сам био врло равнодушан наспрам њених непрекидних и заљубље-

ничких одзива о Авдоћи Романовној? Ни сам не схваћам, шта је желела! Али, већ разуме се, Марта је Петровна попричала Авдоћи Романовној све и сва о мени. Имала је ту врло несрећну прту да просто свакоме прича све наше породичне тајне, и да се свакоме непрекидно на мене жали, па како да пропусти сад тако новог и лепог друга? Рачунам да се оне нису ни о чем другом ни разговарале него о мени, и нема сумње Авдоћи Романовној су постале познате све те мрачне, тајанствене приче, које ми се приписују... Кладим се, да сте и ви макар шта год слушали?

— Слушао сам. Лукин вас окривљује и за смрт детињу. Је ли то истина?

— Молим вас, оставите све те нискости на миру, с одвратношћу и гађећи се одговори Свидригајлов. — Ако баш усхтеднете сазнати све о тој глупости, онда ћу вам засебно о свему једном причати, а сад...

— Говорили су и о неком вашем собару тамо на селу; и као да сте ви тако исто и ту били узрок нечему.

— Молим вас, оставите то, доста! прекиде га опет Свидригајлов с нескривеном нестрљивошћу.

— То није онај собар који је долазио после смрти код вас, да вам лулу напуни... то сте ми и сами причали? раздражаваше се Раскољников све више и више.

Свидригајлов погледа пакљиво у Раскољникова, а њему се учини, да у томе погледу севну, као муња, злобан осмех, али Свидригајлов се уздржа и врло учтиво одговори:

— Баш тај. Видим, да вас и то ванредно занима, и сматрам за дужност, да вам првом zgodном приликом задовољим радозналост, у свима тачкама. До врага! Видим да некоме могу изгледати романтична личност. Па судите, колико сам после тога обвезан захвалношћу према покојној Марти Петровној за то, што је вашој сестрици наговорила о мени толико тајанственога и занимљивога. Не смем судити о утиску; али на сваки начин, то није било за мене угодно. Поред све природне одвратности Авдоће Романовне према мени, и мимо ваздашњег мог мрачног и одбијајућег изгледа, — њој, напоследку, беше и жао мене, пропала човека. А кад срце девојачко почне да жали, то, разуме се већ, за њу је све опасније. Онда се неизоставно пожели и „спасти“, и оразумити, и искренути, и позвати на племенитије цели, и препородити за нов живот и рад, — та, зна се, штогод се може намаштати. Одмах сам се пак досетио, да тичица сама лети у замку, па са своје стране, будем готов. Ви се канда мргодите, Родјоне Романићу? Ништа, ништа, ствар, као што знате, свршила се маленкошћу. (До ђавола, колико ја вина пијем!). Знате, свагда сам жалио, још од почетка, што судбина није дала да се ваша сестра роди у другом или трећем веку наше ере, негде као кћи владајућег кнежића, или већ макаквог управника, или проконсула у Малој Азији. Она, без сумње, била би једна од оних, која је претрпела мучеништво, и већ, свакако би се осмејкивала кад би јој груди жегли усјаним мапицама. Она би на то мучење пошла навластито и сама, а у четвртм и петом веку отишла би у египатску пустињу, живела би тамо тридесет година хранећи се корењем, усхићењем и привиђањима. Она баш само затим и жеђа, и тражи, да што пре прими на се ма какву муку ма за кога; а нека јој се тих мука не да, она ће, извесно, и кроз прозор скочити. Слушао сам нешто о неком господину Разумихину. Веле, тај мали је разуман и смишљен (што ми и пресиме показује) мора да је семинарист, па тако, нека га нека штити вашу сестру. Речју, мислим да сам њу разумео, што сматрам са своју част. Али онда, то јест с почетком познанства, и сами знате, бива човек вазда лакоумнији и глупљи, не види како јест. До врага, зашто је она тако красна? Ја нисам крив! Речју, ја сам почео најнеуздржљивијом сладострасном жудњом. Авдоћа Романовна је чедна ужасно, нечувено и невиђено. (Пазите се, ја вам то о вашој сестри саопштавам као факт! Она је невина можда до болести, поред све своје лепе памети, и то ће јој шкодити). Десила се код нас једна девојчица, Параша, црноока Параша, коју тек што смо из других села довели, најамница, и коју нисам дотле никад видео, — врло ваљана, али невероватно глупа: са сузама, подигла вику по дворишту, начини се скандал. Једном, после ручка, Авдоћа Романовна је мене самога потражила у алеји у врту, па севајући очима захтевала од мене да сироту Парашу оставим на миру. То беше готово наш први разговор на само. Разуме са, сматрао сам за

част да задовољим њену жељу, постарих се да се покажем запрепашћен, збуњен, речју, не одиграх улогу лоше. Отпочну сад односи, тајанствени разговори, моралне поуке, придики, па и сузе, — верујете ли, и сузе! Ето колико снаге по неке девојке могу имати у страсти за продагандом! Ја сам, дакако, за све кривио своју судбину, учиним се гладан и жедан просвећености, и напоследку ставим у ток највеће и непоколебљиво средство за овлађивање женског срца, средство које никад и никога не изневерава, и које утиче просто на све до једне, без икаквог изузетка. То је средство познато, — ласкање. Нема на свету ништа теже до искренности или нема ништа лакше од ласкања. Ако је у искренности цигло стоти део звука погрешан и лажан одмах бива дисонанс, а за њим је — скандал. А ако је у ласкању ма и све до последње струнице погрешно и лажно, оно је и тада пријатно и слуша се са задовољством; макар и с грубим задовољством, али ипак са задовољством. И нека је ласкање ма како грубо, сваком бар половини чини се истинита.

И то је тако за све слојеве и људе сваке образованости у друштву. А већ не вреди говорити за људе обичне. Чак је и весталку могућно ласкањем завести. Не могу да се не смејем кад се сетим како сам једном завео једну госпођу, која је била верна и одана своме мужу, својој деци и својим врлинама. Ала је то било забавно, и како је мало труда требало! Госпођа је доиста била морална, бар са њенога гледишта. Моја сва тактика била је у томе, што сам вазда био смрљен и нико не падао пред њеном чедношћу. Ласкао сам безбожно, и само што бих добио стисак руке, па и поглед, то бих корео себе како сам то силом отео, да се она противила, и то тако противила, да ја извесно не бих никад ништа ни добио да сам нисам био врло порочан; да се она, у својој невиности, није досетила неваљалству и неразвишено се предала, не знајући то ни сама, — и тако даље, и тако даље. Речју, успео сам у свему, а моја госпођа остајаше врло уверена, да је она невина и чиста и да испуњава све дужности и обвезе, а пропала сасвим ненадно.

Па како се ражљутила на ме, кад сам јој изјавио на крају крајева, да је и она, по мом искреном уверењу, исто тако тражила насладе као и ја. И сирота Марта Петровна се такође страшно подавала ласкању, и само да сам хтео, ја бих извесно још за живота све имање пренео на своје име. (Одиста, ужасно много пијем вина, и брбљам). Надам се, да се ви нећете љутити, ако сад напоменем, да се тај исти ефекат почео показивати и на Авдоћи Романовној. Али ја сам бејаш глуп и нестрљив, и ствар је пропала сва. Још и пређе више пута (а једном некако особито) Авдоћи Романовној беше страшно неугодан израз мојих очију, верујете ли томе? Речју, све јаче и несмотреније би у мојим очима букнуо огањ неки, који је њу плашио, и напоследку јој постао мрзак. Не вреди причати појединости, тек ми се развијосмо. Ту сам опет учинио глупост. Пустих се да најгрубље исмевам све те пропаганде и враћања на прави пут; Параша се опет појави на сцену, па не само она, — речју, наступи Содом. Ах, кад би ви, Родјоне Романићу, бар једном у животу видели миле очи ваше сестрице онаке, како оне умеју понекад севнути! Ништа то не чини, што сам сад пијан и ево већ све вино испио, ја вам истину говорим; уверавам вас, да сам тај поглед сањао; пуштање хаљине њезине напоследку више нисам могао издржати. Одиста, мислио сам, да ме спопала надавица, никад нисам ни помислио да могу до тога безумља доћи. Речју, било је потребно да се помиримо; али то је било већ немогуће. И замислите, шта сам онда учинио! До које лудости, може човека поама довести! У поама, Родјоне Романовићу, не предузимајте ништа. Држећи да је Авдоћа Романовна у самој ствари сиромашна (ах, опростите, нисам то хтео... али зар није свеједно ако се исти појам изрази?), речју, да живи од својих руку, — да она издржава и мајку, и вас (ах, до врага, опет ми се мрштите...), и ја се решим да јој понудим све моје новце (до тридесет хиљада могао сам и онда створити), с тим, ако би она хтела са мном побећи, макар и овамо, у Петроград. Разуме се, ја бих се ту заклео на вечну љубав, блаженство, и тако даље. Верујете ли, ја сам се тада толико заљубио, да кад би ми она рекла: закољи или отруј Марту Петровну па се ожени мнине, ја бих то сместа учинио! Али све се свршило катастрофом, која вам је већ позната, и можете мислити до каквог сам беснила могао доћи дознавши, да је Марта, Петровна добавила тада оног ниског канцеларисту, Лукина, и умало што није измајсторисала свадбу, — што би, у самој ствари

било оно исто што сам и ја предлагао. Је ли тако? Је ли тако? Зар није тако? Опажам, да сте ви нешто врло пажљиво почели да слушате... занимљив сте младић....

Свидригајлов нестрпљиво удари песницом о сто. Поцрвенео. Раскољников је лепо видео, да је чаша и по испивена шампањца, сркнутог неосетно, гутљазима утицала на њ нездраву, — па науми да се случајем користи. Свидригајлов му беше врло сумњив.

— Па, после тога био сам сасвим уверен, да сте ви и овамо дошли ради моје сестре, рече он Свидригајлову отворено, да би га још више раздражио.

— Ех, доста, рече Свидригајлов као да се прибра, — зар вам нисам казао... а осим тога ваша ме сестра не трпи.

— Та у то сам и ја уверен, али није сад ствар у томе.

— А зар сте ви уверени да ме не може трпети? (Свидригајлов зажмири и подсмешљиво се осмехне). — Имате право, она ме не воли; али не кладите се никад у стварима између мужа и жене, или љубавника и љубазнице. Има ту свакад један кутић, који је целом свету непознат, и који је знан само њима двома. Ви се кладите, да је Авдођа Романовна с одвратношћу гледала на ме?

— По неким изразима и речима вашим док сте причали опазио сам, да ви и сад имате своје погледе и најпрешнијих намера према Дуњи, разуме се ниских.

— Шта! Зар су ми се отеле такве речи и изрази? Намах се уплаши пренаивно Свидригајлов, не поклањајући ни најмање пажње на епитет који је његовим намерама одат.

— Па оне се и сад отимају. Ето, на пример, чега се ви сад бојите? Зашто сте се на једном уплашили?

— Ја се бојим и плашим? Плашим се вас? Пре да се ви бојите мене, cher ami. И међутим каква је то будалаштина..! Него ја сам се опио, видим; умало што се нисам опет одао. Нек ђаво носи то вино! Еј, воде!

Дохвати стакло и пробаци га кроз прозор без церемоније. Филип донесе воде.

— Све је то којешта, рече Свидригајлов квасећи мараму и међући је на главу, — а ја могу да вас једном речју спречим, и да све ваше сумње у прах уништим. Знате ли, на пример, да се женим?

— То сте ми и раније казали.

— Казао? Заборавио сам. Али онда још нисам поуздано могао да кажем, јер ни девојку нисам био видео; само сам смекао. Е, али сад већ имам вереницу, и ствар је свршена, и да само није неодложених послова ја бих вас одмах одвео к њима, — јер хоћу да молим савета у вас. Ех, врага! Остаје ми свега десет минута. Видите, ево погледајте на сат; него, уосталом, хоћу да вам причам, јер је то интересанта стварца, та моја женидба, то јест, женидба своје врсте, — али куда ћете? опет одлазите?

— Не, сад већ нећу отићи.

— Нећете баш отићи? Да видимо! Одвешћу вас тамо, то је истина, показашу вам своју вереницу, само не сад, а сад је и вама време. Ви десно, ја лево. Ви знате ту Реслих? Баш ону Реслих, код које сад станујем, — а? Чујете ли? Не, шта ви мислите, то је баш она иста, за коју говорите, како је она девојчица, оно у води, оно зими, — ну, чујете ли? Чујете ли? Па, то је тако она мени све и скувала; теби је, вели, врло досадно, забави се, да ти време прође. А ја сам, ето човек суморан, досадно ми је. Ви мислите весело сам? Не, суморан, мрачан: не чиним зла, него седим с миром у крај; по неки пут и три дана не разговарам. Али та је Реслих лукава лисица, ја вам кажем, и ево шта држи у глави: досадан ће бити и себи и другима, ону жену ћу оставити и отићи, а њој ће жена добро доћи, употребиће је, то јест из нашег сталежа, и повише. Има, вели, један тако слаб човек, отац породице, чиновник у оставци, седи само у наслоњачи, трећа година како на ноге не стаје. Има, вели, и једна мати, разложита госпођа, та мамица. Син им служи негде у губернији, не помаже. Кћи се удала и не јавља се нити пита, а на нези су још и два мала синовца (мало је зар својих), а извадили су из гимназије девојчицу, своју потоњу кћер, кроз месец дана ће тек шеснаесту да нануни, дакле после месец дана може се и удати. То је за мене. Ми одемо; код њих је тако смешно било; представљам се: спахија, удовац, познато име породично, с таким и таким везама, богат, — па, шта, и ако ми је педесет, а њој нема ни шеснаест? Ко

ти на то гледа? Па, је ли да је то примамљиво, а? Примамљиво зар, ха-ха! Да сте видели како сам разговарао с татицом и мамицом! Вредно је платити само да ме човек могао тада видети. Долази она, седа, и, можете мислити још у кратушној хаљиници, неразвијен пупољак, црвени, румени, као зора (казали су јој ствар, извесно). Не знам шта ви мислите о женском лицу, али што се мене тиче, тих шеснаест година, оне још детињске очи, она плашљивост, скромност и сузице стидљивости, — ја налазим да је то боље од лепоте, а она је уз то још и сама као слика. Косица јој јасне боје, у малим коврчицама, у праменчићима, сочне, пуначке, румене усне, ножице, — дивота!... Еле, упознамо се, ја изјавим да хитам ради домаћих ствари, а сутра дан, то јест ономадне, и благословише нас. Од то доба чим дођем одмах је узмем себи на крило, и тако је не остављам... Па, румени као зора, а ја је љубим; мамица јој, разуме се вели да сам ја њен муж, да то тако треба, речју, милина! И тај садањи положај, положај заручника, одишта, може бити и бољи је од мужевљевог. То је, што се каже, la nature et la vérité! Ха-ха! Разговарао сам с њом једно два пута, — није то глупа девојка никако; понекад ме криомице погледа, просто прожиже. А знате ли има лице као Рафаелова Богородица. Ето у сикстинске мадоне лице је фанастично, лице тужне занешенице, је ли вам то пало у очи? Еле, тако некако. Тек што су нас благословили, а ја сутра дан донесем хиљаду и по рубаља; један накит у бриљантима, други од бисера, па сребрну, дамску, тоалетну кутију, ево оваке величине, са пуно ствари, да се и лице у те мадоне зажарило. Јуче је метнух на колена, и мора бити врло нецеремонијално, — сва је планула, и сузе јој бризнуше, а неће да се ода, а сама сва гори. Часом одоше сви, а ја и она тек што остасмо сами она ми паде око врата (први пут сама), грли ме обема ручицама, љуби ме и куње ми се, да ће ми бити жена послушна, верна и добра, да ће ме учинити срећним, да ће она сав свој живот, сваки тренутак свога живота употребити на то, да ће жртвовати све, и за све жели од мене само *цигло моје поштовање*, и, вели, више јој „ништа, ништа не треба, никаквих ударја“. Признајте сами, чути такво признање на само од једног таког шеснаесто годишњег анђелчета, у танкој хаљиници од пила, с растуруним увојцима косе, с руменилом девојачког стида, — признајте сами, да је то привлачно! Је ли привлачно? Вреди ли што, а? Па вреди дакле? Е... е, слушајте... е, хајдемо мојој заручници... само не одмах!

— Речју, та чудовишна и наказна разлика у годинама и развићу побуђује у вама сладострашће! И да ли се ви доиста тако жените?

— Па шта? Свакако. Сваки сам о себи размишља, и од свих веселије живи онај, ко боље уме да се подмлађује. Ха-ха? А зар сте ви такав у врлину загазили? Милост, баћушка, ја сам човек грешан. Хе-хе-хе!

— Па ипак сте се постарали за децу Катарине Ивановне. Уосталом... уосталом, ви сте за то имали и својих узрока... све сад разумем.

— Уопште волим децу, врло волим децу, зацерека се Свидригајлов. — Односно тога могу вам испричати и једну врло занимљиву епизоду, која се и сад продужује. Још првог дана по доласку своје ходио сам по тим разним клоакама, али после ових седам година сам тако и налетео. Ви ћете, веровати је, опазити, да се ја не журим са својим друштвом састајати се, с оним својим пређашњим друговима и пријатељима. Па, и што се може дуже без њих ћу да продужим. Знате: на селу код Марте Петровне смртно су ме намучиле успомене на сва она тајанствена места и местанца, у којима ко само зна може много да нађе. До врага! Народ се опија, образована омладина сагорева од нереда у неостварљивим сновима и маштама, изопачава се у теоријама; однекуда најездеше Јевреји, крију новац, а све остало развраћују. Тако ме је тај град отпрве и задахнуо познатим задахом. Наћох се на једном тако званом вечеру с играчком, — страшна клоака, (а ја клоаке волим баш с прљавштином), па, наравно, каквих ту не беше канкана, у моје време их није било. Кад, погледам, девојчица, тринаест година, врло пријатно обучена, игра с једним вештаком; други преко пута од ње. А украј зида на столици седи њена мати. Сад можете замислити какав је канкан био! Девојчица се збуњује, црвени, напоследку се налази увређена и стане плакати. Вештак је дочекује и стане је окретати и пред њом се претварати,

«Ви се громком смеју и — ја волим у тим тренутцима вашу публику, па макар и канканску, кикоћу се и вичу. „То је добро, тако и ваља! Не доводи децу!“ Ну ја то презирем, а и нема ствари: логично или нелогично они увесељавају сами себе! Одмах одредим стоје место, приступим матери и почнем о томе, како сам и ја дошљак, како су ту све неки неучтиви људи, како не умеју да разликују и цене праву врлину; хтео сам да зна како имам много новаца; позвао сам је да их у својим колима одвезем; отпратим их кући, упознам се (станују у некој собици, тек што су дошле). Изјави ми, да познанство са мном и она и кћи могу сматрати само за част; сазнам, да немају никога, ни куће, него да су допутовале ради неког посла судског; нудим услуге, новца; дознам да су погрешком дошли на ону игранку мислећи доиста да се тамо учи играње; предлажем, да са своје стране припомогнем васпитање младе девојке, учење француског и играње. Прима се одушевљено, сматрају за част, и познанство траје и сад... Хоћете ли, да идемо, само не одмах.

— Оставите се, оставите се ваших подлих, ниских анекдота, ви развратниче, ви ниски, сладострасни човече!

— Је ли то Шилер, Шилер наш, то Шилер? *Où va-t-elle la vertu se nicher?* Него знате ли, ја ћу вам навластито причати такве ствари, те да чујем ваша извикивања. То је наслада!

— Још и то, зар ја нисам сам себи смешан у овом тренутку? промрмља Раскољников зловољно.

Свидригајлов се смејао из гласа; напослетку зовне Филипа, плати и устане:

— Ето, још сам и ја пијан, *assez causé!* рече он. Наслада!

— Још само то недостаје, да не осећа насладе! узвикне Раскољников уставши и сам. — Зар причати о таквим походама — с погледом на какве тако исто одвратне намере, — није наслада за отупелог развратника, па још причати у оваквим приликама и овакву човеку, као што сам ја... Распаљује!

— Е, ако је тако, одговори Свидригајлов чак с неким дивљењем, посматрајући Раскољникова, — ако је то тако, онда сте и ви добар циник. Бар садржите у себи доста материјала. Много можете да видите, много... па, можете ви и да учините много. Него, пак, свеједно, доста је. Срдачно жалим што смо мало норазговарали, него ви нећете од мене отићи... Ето причекајте само...

(Наставиће се).

ПОДРИНСКИ ХАЈДУЦИ

Милан Максимовић из Горице у Рађевини и **Тома Јевтић** из Грачанице у Азбуковици. Милану је 33 а Томи 26 година. Обојица су се после извршеног разбојништва над чељади Павла Магића из Суботице, у срезу посаво-тамнавском, које су са још три друга извршили ноћу у очи Митров-дана 1899 год., и где су их нападнути познали, — отргли испод власти и пуну годину дана самовласно живели чинећи разна пљачкања, отмице и разбојништва, од којих је и у штампи познато дело напада на поп Љубу из Беле Цркве, ког су ранили и момка му Обрада Васиљевића убили.

Начелник окружни г. Живојин Богдановић, чим је дошао на дужност у Шабац (концем августа 1900 год.) нарочиту је бригу посветио хватању ових зликоваца, који су и формално много раније оглашени били за хајдуке. Добив овлашћење да примени и мере које предвиђа закон о утамањивању ајдука и попев њихову уцену од 1000 на 5000 дин. за сваког, — Госп. Богдановић је кренуо и све окружне жандарме, њиховог командира, среске чиновнике и потајнике на посао, и кад се објавило сашоравале села и засеока, рушење колеба, појата, трла и осталих стаја по планинама соколским и другим усамљеним местима, па ово почело и остваривати, сви сумњиви људи под надзор стављати, па и неки председници збацивати — за мало, за месец дана ајдука је нестало и нигде траг да им се осети.

Разуме се да се на том није стало, но се и даље трагало. Не улазећи у даља истраживања, довијања и вештине г. Богдановића и капетана рађевског г. Јелисавчића, — доста је да кажемо, да су повереници, које је г. Јелисавчић по овлашћењу начелниковом испратио, пронашли Милана и Тому у Плевљу

у Турској, одакле смо и њихову фотографију, коју доносимо, добили.

Тамо су прешли још 18 октобра пр. године и сад су у рукама и притвору турске власти. Предузети су још у новембру пр. год. кораци и за екстрадицију, али Турци по обичају

Милан

Тома

не хитају. Онамо су се представили били и са војним исправама као војни бегунци, Милан под именом Јована а Тома под именом Обрада.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Самоубиство једног особењака. — 25 јануара ове године нађен је осамдесетогодишњи пензионирани практикант *Фрања Ђурковић* ил. од *Иваноча* у своме стану у Пешти, обешен о прозор. Лекари, који су одмах стигли, констатовали су смрт, која је тренутно наступила.

Као што пештански листови поводом овог догађаја пишу, Ђурковић је за последње две деценије свога живота живео врло особењачки; ишао је да проси, и важио је као прототип каквог тврдице, и ако је располагао, као што се доцније сазнало, имовином од преко *пола милијуна круна*, од којих је већи део тестирао вароши Пожуну на подизање једног универзитета.

Последње године свога живота провео је као просјак, вукући се по улицама и око цркава у поцепаном оделу, а становао је у једном прљавом ћумезу. и ако је некад био један од најугледнијих адвоката пожунских. Али за време своје праксе у Пожуну био је до крајности непоштен према својој клијенти, тако да му је пожунска адвокатска комора по тужби једног његовог превареног клијента забранила адвокатуру на свагда.

Тада, у почетку седамдесетих година, пресели се у Ђурковић у Пешту где добије после дугог чекања једва за практиканта при тамошњем трговачком суду, у ком је положају и пензионисан после извесног времена са пенсијом од 120 форината годишње.

У последње доба живео је у Толди-Фрашиној улици, где је имао собу и кујну. У стану није имао готово никаква намештаја; осем једне старе постеље и једног разбијеног ормана пуног књигама, не беше ничег другог у овом бедном и прљаном ћумезу. Сам је живео као просјак, примао милостињу, посећивао најлошије крчме, где је узимао остатке јела. Годинама није нико у његов стан улазио и никад није палио свећу или лампу. Тек ове године, у почетку јануара, када се једног дана беше срушио на тротоар од глади и када га пренеше кући, нађе се нека милосрдна сусетка госпођа Камила Медвецки, која му изветри мало стан и двораше га у болести.

Од тога случаја Ђурковић више није напуштао постељу и тврдоглаво је одбијао сваку лекарску помоћ. Ну кад његови суседи а нарочито госпођа Медвецка позва једног лекара, није хтео никакве лекове узети, већ је тражио да му се да морфијума, јер болује од несанице. Другом приликом тражио је од г-ђе Медвецки општар нож, да као што рече исече неку књигу. Већ се тада Ђурковић носио мишљу о самоубиству. На три дана пре смрти рекао је својој суседи да осећа да ће умрети, и с тога је замоли да кућњег газду *Игњата Кун* и његовог нећека, гимназијског професора *Виктора Сеплигетија* извести о његовој болести и зовне, пошто има нешто важно да им саопшти. Професор Сеплигети, који није ни знао да има ујака, и Игњат Кун, посетили га истог дана и у присуству госпође Медвецкове изјави им старац, да осећа, да ће скоро умрети, да је, даље, године 1896 оставио тестамент код јавног бележника *Алојза Зимањи-а*, и да у тестаменту није заборавио ни своје рођаке.

Сумњајући у истинитост остави Сеплигети стан свога ујака, који се на три дана после тога обесио.

25 јануара, рано у јутру, примети госпођа Медвецки самоубиство Ђурковићево. Полиција је одмах извештена о овом догађају, која у присуству старатељског судије и попис целокупне заоставштине овога просјака изврши. На највеће запрепашћење свију нађено је новаца, књига и хартија од вредности у суми од 12.000 круна. На четрнаест дана после тога отворен је код суда и тестамент овог особењака. У њему он вели, да има 500.000 круна. Од те суме оставља на циљ подизања университета у Пожуну 400.000 круна са том мотивацијом, да је он ту суму *некоректно* радом стекао у Пожуну као адвокат. Осталих 100.000 круна оставља овај особењак својој нећаку *Виктору Сеплигети-у*, а књиге и остало својим осталим сродницима. —

К Њ И Ж Е В Н О С Т

Repertoire de Police administrative et judiciaire — Legislation et Reglementation — Jurisprudence et Doctrine — publié sous la direction de M. Lepine, prefet de Police, par Louis Courselle, attaché au cabinet du prefet de police. Tome I. II. — Berger-Levrault et C-ie editeurs. Paris 1899.

Једно од најбољих и најпотпунијих дела у свој полицијској литератури јесте без сумње ово, чији смо наслов горе исписали. Дело је, ко што се из наслова види, израђено под уредништвом господина управника париске полиције *Лепина*, а израдио га је госп *Луји Курсел*, аташе у кабинету управника париске полиције. Колико је с пажњом и тачношћу израђен овај *Repertoire* најбољи је доказ тај, што му је предговор написао један од данашњих најбољих француских правника г. *Шарл Мазо* (*Charles Mazeau*), данашњи први председник Касационог Суда и бивши министар правде у Француској.

Само дело најбољи је уџбеник за сваког полицајца, јер садржи све оне материје, које су потребне да један образован полицијски чиновник зна. У њему се говори: о пићу, животињама, паробродима, млиновима, арбитражи, грађевинама, војсци; о друштвима, берзи, трговина, о пекарима, лебарима, проституцији; о путовима, железницама, дуелима; о уређењу државног савета, о уређењу префектура и општина; о кривцама, иступима, минералним водама; о ношењу декорација, епидемијичним болестима; о ватри, шпијунажи, странцима; о експлозији, експрадицији, велосипедима, осветљењу; о здрављу, игијени; о злату и сребру; о регрутовању, о пловидби, пасошима, гостионицама, апотекама... Далеко бисмо отишли, ако би хтели побројати тамо наслове о којима говори овај *Repertoire*; за то би нам требао један читав број овога листа, ако не и више.

Свака је материја врло лепо и збијено обрађена. Прво се даје *дефиниција*, за тим се прелази на *индустријски развитак* дотичне материје, за тим се излажу *прописи законски*, за њима долази *критика* тих прописа и мишљења разних научењака о њима као и реформе тих прописа у модернијем правцу и на послетку изложено је *упоредно право* и прописи код других народа и у другим модерним државама.

Метода, која је у овом делу заступљена, врло је похвална и разумљива и за лајка, језик је леп и гладак, а о стилу који удивљава својом лакоћом да и не говоримо.

Нека је овај *Repertoire* топло препоручен свима оним нашим полицијским чиновницима који владају француским језиком, а њих је данас хвала богу приличан број у Србији. До душе цена му је прилично велика, па је желети, да га бар окружна начелства набаве, а управа га Београда већ има још од прошле године.

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ АРХИВЕ

Благородному Господину Старјешини Среза Беличког, цјелом Капетану Стевану Михаиловићу.

Високославни Књажеско-Србски Совјет с предписанијем своим од 12/1 Т. № 112 благоволио је магистрату овом јавити, да је Његовој Свјетлости Милостивјејшему Господару и Књазу нашем дошло до знања, да се многи по варошима ноћу без фењера скитају, друге узнемирују и које чије куће напаствују, необзирући се и немарећи ни мало насушћествујуће у том призренију уредбе, којима се свакому забрањује ноћу без фењера кое куда скитати, а много више другога узнемиравати; исто тако дае дознала Његова Свјетлост, да се многи на новце картају и тиме себе и имање своје упропашћују и овим нашавши себе побуђена благовољелае Совјету препоручити, да он како скитање без фењера тако и играње карти на новце свуда по варошима строго забрани, и о том свима Магистратима препоручи, да се свуда на овакове ноћне скитнице и узнемиритеље спокојства ближнији своји а и на картације добро позорствује, да се унапредак ово чинило не би.*)

Изјавивши Књажески Совјет Магистрату овом ово рјешеније Његове Свјетлости препоручио је да он по свим варошима окружија свог височајшу заповјест ову обзнани с тим додатком, да ће свак онај који се ноћу без фењера или који се у игрању карта на новце ухвати најпре уапшен, а потом по мјери преступленија свога казњен бити и то без сваког изјатија, био он кому драго подразумевајући у том и саме чиновнике.

Сљедујући Магистрат овај Налогу Високославног Совјета препоручује вам, да ви ово рјешеније Његове Свјетлости, по свим варошима у подручју вашем наодећим се Народу обзнаните и позорствујете да се височајша заповјест ова тачно испуњава

№ 146

31 Јануарија 1838
у Јагодини

Секретар
Стеван Араницки.

Књажеско Србског Магистрата
окружија Јагодинског

Член, полукапетан
Симион Прокић

На полеђини:

Од 31 Јануарија 1838 године.

№ 34.

Магистрати окр. Јагодинског.

Т Р А Ж И С Е

Максим Сребрић, бивши официр а у последње време надзорник пограничне страже на Дешчаном кладенцу, пресудом Начелника среза власотиначког од 12 децембра прошле године

*) Како данас стојимо са осветљењем у Београду, сасвим би могла и сад полиција поновити ову наредбу Великог Милоша од 1838 године. А да већ рђаво осветљење стоји у вези са коцкањем на новце, то нам показује ова стара, као и пре неколико дана издата нова наредба од стране управе вар. Београда, да се строго нази и забрањује коцкање — играње карата на новац. По овоме би значило, да, што је боље осветљење то мање коцкање. Па зато нека управна власт поради, да нас избави ове електричне помрчине; нека дакле уклони узрок многим невољама, па ће последице, — коцкање и друге невоље, можда не сасвим престати али се сигурно знатно смањити. *Прим. уред.*

Бр. 16139, осуђен је за дела из § 391 крив. зак. поред казне, да плати и 36-70 динара за упропашћење државне ствари и 2 динара таксе. Па како се именованом не зна место становања, то Начелник ср. власотиначког актом Бр. 1761 моли све полицијске власти да Максима потраже и од нађеног наплате досуде или нека пошљу уверење о немаштини. УБр. 5437.

Драгутин, син г. **М. Марковића**, ср. писара, ђак III разреда гимназије београдске отишао је из стана Трифуна Марјановића из Београда, где је заједно са старијим братом становао, још 21 прошлог месеца и није се ни до данас вратио. Управа града Београда актом Бр. 5290 моли полицијске власти, да настало потраже и нађеног Управи упуте. Њему је 15 година, доста крупан, широких образа и широког носа, крупних очију, бледа лица, високог раста а косе смеђе; одевен је био у црном капуту и црним панталонама, на ногама имао је ципеле, а имао је и зимски капут с пелерином.

Станимирка Мандића, из Буара у срезу ужичком, слушкиња Саве Цветковића онд. отумарала је још 10 прошлог месеца. Начелство округа ужичког актом Бр. 2124 моли све полицијске власти, да Станимирку потраже и нађену њему упуте. Њој је 12 година, маленог стаса, смеђе косе, округлих образа, смеђих обрва и плавих очију. УБр. 5302.

Мангун кобила нађена је пре месец дана у атару општине белопоточке у срезу заглавском, па је предата на чување Милану Милосављевићу тежаку из Б. Потока. Кобила је матора пет година, длаке доратасте, лисаста и у обе стражње ноге чарапаста. Начелство округа тимочког актом Бр. 1953 моли полицијске власти да сопственика потраже и нађена упуте Начелнику среза заглавског. УБр. 5213.

Кобилу ђогасту, на којој је било половно енглеско седло и рем са уздицама, дојахао 18 прошлог месеца непознати младић у сељачком оделу и одсео је у кафани „Ресава“, па је после отишао а није се вратио да кобилу отера. Пошто се сумња да је она украђена, то Управа града Београда позива полицијске власти, да сопственике пронађу и њој упуте, да се с доказима о својини јаве с позивом на Бр. 5146.

Мангун кобила длаке доратасте, на леђима има белу белегу, од седла убијена, матора 12—13 година налази се код Стаменка Стојиљковића из Лужице — општине ртанске у срезу бањском. Исти је Стаменко ову кобилу пре пет година био продао Благоју Илићу из Соко-Бање. Начелство округа нишког актом Бр. 3017 моли све власти да сопственика потраже и упуте Начелству среза бањског с позивом на Бр. 1684. УБр. 5759.

Мангун коњ, длаке доратасте, на челу мало цветаст, матор 8 година, и у оба ока ђорав, налази се код Стевана Старчевића из Врчина. Начелник среза грочанског актом Бр. 1306 моли полицијске власти, да сопственика потраже и нађена њему упуте. УБр. 5758.

ПОТЕРА

Василије Николић, регрут — војник IX пешад. пука у Пожаревцу, побегао је из команде. Управа града Београда расписује тражење и моли све полицијске власти да Василија потраже и њој стражарно спроведу с позивом на бр. 5359.

Михајло Поповић, из Трогоља, са својом снахом **Милевом**, а женом Милорада Поповића ондашњег, побегли су незнано где. Начелство округа моравског актом Бр. 1532. моли све полицијске власти, да Михајла и Милеву потраже и нађене њему спроведу. Михајло је средњег раста, смеђе косе, широког чела, црних обрва и дугачких образа, а ретких бркова, има му 32 године; Милеви је 20 година, средњег раста, обрва плавих и граорастих очију; обоје одевени у сељачка одела.

Сретен Марковић, бивши из Пожеге, по пресуди има да издржи три дана затвора због кријумчарења, па како му се не зна место становања, то Начелство окр. ужичког актом Бр. 2039. моли полицијске власти, да именованог потраже и нађеног њему стражарно спроведу. Сретену је 35 година, стаса омаленог, дежмекаст и риђ. УБр. 5212.

Стојмен Војловић, из Оргулице, који је због опасне крађе и разбојништва извршеног у Големом Селу био притворен у затвору суда општине големо-селске, побегао је, па за то Начелник среза пољаничког расписује тражење и актом Бр. 1128 моли све полицијске власти, да Стојмена потраже и нађена

њему спроведу. Раста је средњег, у лицу црн, плавих очију и избуљених, у 28 је години. УБр. 5426.

Покрадени сточни пасоши. Из суднице општине кобишничке у ср. неготинском, покрадени су сточни пасоши под серијом LII. бр. 14480, 14484, 14504, 14518, 14553, 14554, 14555, 14556, 14557, 14558, 14559, 14563, 14569, 14589 и 14583. Украдени пасоши под бр. 14569, већ је у рукама власти заједно са кривцем. Начелник ср. неготинског актом бр. 1736, моли све полиц. власти у земљи, да обрате пажњу на горње бројеве и серије код сточних пасоша, како би се могућа злонамера са истима отклонити.

Никола Симић, дунђериј из Смедерева, извршио је две опасне крађе, па негде отумарао и до сада се није могао пронаћи. Начелник ср. јасеничког (Паланка) актом № 299 моли све полицијске власти у земљи да Николу у своме кругу потраже и нађеног њему стражарно спроведу. — Никола је омален, смеђ, лица округла, има му 27 година. Од одела на себи је имао: узане чакшире и антерију од сукна, на ногама ципеле пунџуке.

Мирко Јовановић, звани „Брица“, калфа берберски, родом из села Делиблата, у Аустро-Угарској, прогнат је децембра месеца прошле године на свагда у Аустро-Угарску, а по пресуди кварта теразиског од 21 истог мес. Бр. 10881. Како је Мирко веома опасан крадљивац, који је, као такав, до сада већ два пута осуђиван: први пут у год. 1895 на три, а други пут год. 1898 на пет година робије, и како се сазнаје, да се овај неваљалац вратио из прогонства, — то управа гр. Београда позива све полиц. власти, да Мирка у својим домаћајима потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2712. Мирко сада има 26 година, средњег је стаса, више смеђ но црномањаст, има густу и смеђу косу и мале, црне бркове. — О његовим дрским крађама има опширан опис у бр. 44 на стр. 340 98 год.

Милан Живковић, звани „Марковчанин“, родом из села Марковца, решењем управе гр. Београда стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе новаца. Не зна се, где се Милан сада налази, па с тога управа града Београда позива све полицијске власти, да га у својим домаћајима живо потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2812. Милан има 20 година, омален је, дежмекаст, у лицу пун и смеђ, у оделу је сукненом. Милан је до сада небројено пута иступно кажњаван због омањих крађа и превара, а и преко нашега листа тражен је по једној ранијој слици изнетој у бројевима од прошлих година. Но ова слика коју сад износимо новија је и по њој се може познати.

ИСПРАВКА

У прошлом броју на страни 45 а у причи под насловом „Под полицијском присмотром“, поткрала се једна крупнија погрешка која квари смисао. У реду петом другог ступца озго стоји: био је велики непријатељ *народа* и овација... а треба: био је велики непријатељ *иарада* и овација. и т. д. Молимо читаоце да ово сами исправе.